

coanegra

Núm. 85. Juliol 91. 100 ptes.

CERÀMICA CAN BERNAT

TELÈFON 62 01 78

C/ BARTOMEU PASQUAL S/N
SANTA MARIA DEL CAMÍ

MARTÍ CANYELLES

VENDA D'AUTOMÒBILS NOUS
I D'OCASIÓ DE TOTES LES MARQUES
SANTA MARIA DEL CAMÍ Tel. 62 06 74

PROFESSORA D'EGB amb deu anys d'experiència imparteix CLASSES DE REPÀS D'EGB

CICLE INICIAL I MITJÀ: Totes les assignatures
CICLE SUPERIOR: Català, castellà, francès i anglès
GRUPS REDUÏTS. Preus raonables
Informació: Tel. 62 13 65
(trucar només els horabaixes)

CAIXA DE BALEARS
"SA NOSTRA"

Fusteria

Martorell

Taller:
Bartomeu Pasqual

Tenda:
Carrer Llarg, 89

Neteja de pous negres

Pastor

Tels. 62 04 49 - 62 08 47
Prolongación Mesquidas s/n. 2º - 1ª.

Santa Maria

fusteria

Bartomeu Canyelles Rubí

TREBALLS DE FUSTERIA
EN GENERAL

Bernat de Sta. Eugènia, 86 - Tel. 62 00 80

+ CLÍNICA VETERINÀRIA

MARTA PLA I DALMAU
MANESCAL
Col. 418

De dilluns a divendres:
De 9 a 13 h. i de
16 a 20 h.
Dissabtes:
De 9 a 13 h.

Urgències 24 h.:
TEL. 28 13 13
(Angel 24)
Sol·licitar el BUSCA 2.300
del Dr. OLIVER

C/. Bernat de Santa Eugènia, 17, baixos, local 5 - Tel. 14 05 11
SANTA MARIA

coanegra

PUBLICACIÓ MENSUAL
DE L'O.C.B.
DE SANTA MARIA
DEL CAMÍ

DEPÒSIT LEGAL
P.M. 381-1981

EDITA

Obra Cultural Balear
de Santa Maria del Camí

EQUIP DE REDACCIÓ

Bernat Calafat Vich
Pere Josep Calafat Vich
Magdalena Canyelles Ferrer
Ramon Canyelles Canyelles
Vicenç Grau Vich
Rafel Pizà Ordinas
Mateu Vich Coll

COL-LABOREN

Maria Amengual Canyelles
Andreu Bestard Mas
Agustí Caballero
Maria Antònia Colom Sans
Maria Antònia Gil Terrasa
Tomeu Grau Fullana
Antònia Mesquida Calafat
Miquel Sastre Canals
Joan Serra Mercadal
Antònia Soler Rubí

PORTADA

Fotografia de Rafel Pizà

REDACCIÓ, ADMINISTRACIÓ I PUBLICITAT

Batle Bartomeu Simonet, 5
07320 Santa Maria del Camí

IMPRESA A

Informacions Llevant S.A.
Passeig Ferrocarril, 1
Tel. 55 03 28, Manacor

Els articles publicats en aquesta
revista sols expressen l'opinió dels
seus autors.

EDITORIAL

LA HIPOCRESIA EUROPEA

Aquests dies són notícia els pobles d'Eslovènia i Croàcia, dues nacions europees que, després de segles de pertànyer a imperis, regnes o repúbliques externes, han decidit prendre el camí de l'autodeterminació, d'exercir democràticament i pacíficament el seu dret a la independència.

Els pobles croata i eslovè, cadascun pel seu compte, elegiren de forma lliure els seus representants, si també votaren de manera aclaparadora a favor de la independència de les seves nacions, que formaven part en aquell moment de la República «Federativa» de Iugoslàvia. Tot va ser net i clar.

Però, ai! els parlaments sobirans de Croàcia i Eslovènia varen declarar de forma solemne la independència. Això significà canviar el mapa d'Europa fixat l'any 1945. I la «demòcrata» Europa no pot construir una cosa així: els estats establerts arrel de la segona gran guerra es veuen posats en qüestió.

Arribats a aquest punt, la Comunitat Europea, així com altres estats que sempre han pretès ésser el «summum» de les llibertats, el respecte, i la democràcia, han donat mostra del seu cinisme i hipocresia. Ningú reconeix els dos nous estats, constituïts de la manera més neta i clara que es pot concebir. En lloc de fer pública condemna de la invasió armada per part de Iugoslàvia, es limiten a demanar a «les dues parts en conflicte» que arribin a un acord per a evitar la confrontació bèl·lica, intentant amagar el fet evident que el conflicte armat ha estat propiciat i provocat escandalosament per una de les dues parts: l'estat Iugoslau i el centralisme sebi que el sustenta. El problema és que la part que ha fet possible la guerra, que no ha volgut sebre res de diàleg, de democràcia ni d'autodeterminació; és justament l'únic bàndol reconegut per la comunitat internacional.

Què pretenen amb això els governants europeus? aquesta es la seva Europa? la que nega la llibertat dels pobles? Pretenen que perquè un procés d'independència sia donat per bo hi ha d'haver una guerra i l'han de guanyar els independentistes? sembla que sia així, des del moment que no accepten la legitimitat d'un procés net i pacífic, com ho han estat els de Croàcia i Eslovènia; com ho varen ésser els de Lituània, Letònia i Estònia.

La trista realitat és que al nostre continent encara hi ha pobles de primera i pobles de segona. I, no ho oblidem, el nostre poble, la nostra llengua, la nostra nació, pertanyen a la categoria de segona. Donar prova del nostre suport a la llibertat de Croàcia i Eslovènia, és optar pels drets de tots els pobles oprimits, «de segona»; és triar, en definitiva, per la nostra pròpia llibertat nacional.

EXCURSIÓ A SON SUREDA EN BICICLETA

El diumenge dia 9 de juny ens trobarem per anar d'excursió a Son Sureda en bicicleta. Com cada any al carrer de l'Església hi havia molt de renou, bicicletes per a tots els gusts, i gent de totes les edats; ara bé, hi predominava la participació de nins.

Ja devien esser les deu quan partírem tots plegats cap a la possessió; i amb els adhesius, ventalles, i pitos que l'organització havia repartits ens veien bé i ens sentien molt.

En arribar berenàrem per a recuperar forces i poder seguir fent molt de trui. Després pujàrem a dalt, a la clasta de la possessió, on la vista és meravellosa i hi ha molt d'espai per als nins i ombres per als més majors. Fèrem jocs i corregudes de joies on hi participà molta de gent, des de menuts de dos a tres anys fins als pares i professors. Després arribà una colla de pellassos que ho feren molt bé; amb els seus jocs i cançons en deixaren a més de dos embadalits.

I, jugant, jugant, se fé l'hora de dinar. Ens esperava un arròs brut d'aquells més bons, ensaïmada, vi i refrescs per a tots.

Quina pena, ja ens n'hem d'anar! Però això sí, no ens aturàrem de riure i fer bauxa fins a que arribàrem. Ben acaïllats i feliços, un adéu i fins l'any que ve.

Antònia Mesquida

«ALEGRIA, HA VENGUT ES SEGON DE SA LOTERIA»

Dissabte 22 va esser un bon dia per a molts de santamariers i un bon grapat d'externs, que tengueren sa sort a través de s'administració de loteria de Santa Maria.

Es quaranta milions que tocaren varen esser ben repartits, ja que per esser es segon premi varen correspondre dos milions a cada dècim, i se donà sa casualitat que sa majoria de gent en jugava un.

Anècdotes no en faltaren, com per exemple un jove que duia un dècim i fa turs de nit. A mitjanit s'atura per prendre un cafet, agafa es diari tranquil.lament, va veure que es gros acabava en 9 i dóna per fet que li havia tocat és reintegrament. L'endemà fullejant de bell nou es diari va veure sa foto de Maria Torrens. Mirà sa notícia, i vaja si se posà content!

També va esser una bona notícia per a uns quantes que aquest dia eren d'excursió amb sa Tercera Edat a Lluc. Quan arribaren a Santa Maria no en sabien res. Però ben aviat més d'un d'ells no s'ho podia creure, en dir-los que havia caigut es segon premi a Santa Maria i que els havien tocat dos milions. Plors d'alegria i rialles tot era u.

Es ben segur que a més d'un li hauran donat una bona excusa per tenir unes bones vacances, per comprar allò que a vegades fa peresa, o simplement col.locar-los. Ben col.locats.

Des de sa nostra revista don s'enhorabona a tots es fortunats.

MAC

SUPERMERCAT

HORARI D'ESTIU

De dilluns a divendres

de 8'30 a 13'30 i de 17 a 21

Dissabtes

de 8'30 a 13'30 i de 17'30 a 21

Diumenges:

de 8'30 a 13'30

C/ Santa Catalina s/n (devora la via del tren)

Tel. 62 07 55

PROCESSÓ DEL CORPUS

Al passat número de Coanegra hi havia una petita ressenya de la Processó del Corpus, però els nostres companys de la impremta feren un error, i no ho publicaren. No és el primer cop que ho fan, gairebé a cada número hi ha algunes errades, trossos de text que desapareixen, d'altres doblement repetits, etc. Precisament a aquest número passat hi havia un titular que deia «El PP-UM, els òrgans perdedors» quan nosaltres havíem escrit «els grans perdedors», o també un creuament de columnes quan es parlava del PP i del CDS. Errors que caldria no succeïssin.

Retornant al Corpus. Aquest feu el primer any que la tradicional Processó del Corpus, que sempre es celebrava en dijous, es feu el diumenge, dia 5 de juny. El motiu, és degut a l'adaptació del nostre calendari de festes a l'Europeu. De tota manera una festa en dijous sempre va molt bé.

Molta de gent participà a la Processó, sobretot els nins i nines que ja havien fet la primera comunió des del Corpus de l'any passat. El recorregut és pels carrers de la Vila. Molts de trossos de carrer encatífats amb pètals de rosa, d'altres flors o fulles, molts de cossiols davant les cases, alguns demassos carmesins a les balconades, i unes carreres ben netes i lluent. Aquesta part d'ornamentació és la que dona a aquesta processó un caràcter especial, l'olor de la rosa o de les flors que se sent quan un passa pels carrers. A destacar la presència de la Banda de Música, que amb els seus tons i melodies, dona un caràcter més solemne i alhora festiu a l'acte religiós.

A la Processó hi participà en Mateu Morro i d'altres regidors electes. Pel que hem pogut averiguar tant el Batle com els regidors hi anaren a títol personal. En altres ocasions ja hem manifestat que segons la Constitució l'Estat Espanyol és laic i aconfessional, i que per això l'Ajuntament com a tal no ha d'anar a aquestes manifestacions.

L'«HOGAR DEL SOL» CELEBRA EL SEU 10è ANIVERSARI

La residència d'ancians «Hogar del Sol» situada al nostre terme municipal i vinculada a la església evangèlica ha celebrat durant els darrers dies de juny els seus desè aniversari. Amb aquest motiu han duit terme tot un programa d'activitats que han tengut per escenari la placeta de ca n'Orell.

El programa d'actes estava compost per activitats diverses que varen tenir lloc entre el 27 i el 30 de juny. Hi va haver diversos festivals musicals, una festa infantil, una «reunió fraternal», i un espectacle titulat «Vangel Macedonia Show», i a més el dissabte tothom que va voler pogué visitar la residència i així conèixer-la de prop.

Amb aquesta celebració la gent del poble ha pogut conèixer millor una institució que ja fa deu anys que funciona sense que fins ara s'hagués donat a conèixer als santamariers.

Només hem d'afegir que ens ha sabut greu que tant el programa com els diversos espectacles han estat fets en castellà. Voldríem que en tonar-hi tenguessin el detall de dirigir-se al públic en l'idioma d'aquesta terra.

DEMOGRAFIA

NAIXEMENTS

Sandra Vallejo Rodríguez (03-06-91)
Catalina Porcel Colom (05-06-91)

MATRIMONIS

Miquel Angel Amengual Ramis - Rebeca de los Rios Pi
(08-06-91)

DEFUNCIONS

Gabriel Cabot Dolç (12-10-1905/23-06-91)
Maria Parets Mates (22-09-1918/23-06-91)
Margalida Cerdà Muntaner (07-07-1900/30-06-91)

Font: Registre Civil 01/07/91

TALLERS T & B

-Reparació d'automobils en general
especialitat en SIMCA i CHRYSLER
servei de grua
Venda de Vespes i Vespinos

Plaça Jaume III
Tels. 62 04 74 - 62 01 52 - 62 06 70

UN SANTAMARIER A «EL PRECIO JUSTO»

No fa molt un santamariet, n'Eusebio Ginel Moreno, va anar a participar al famós concurs televisiu «El Precio Justo». Dia 17 de juny vàrem tenir ocasió de veure'l a la petita pantalla. Vàrem anar a conversar amb ell perquè ens ho contàs.

-Com va ser que arribares a concursar?

-Primer de tot vaig anar a una entrevista a Palma en la qual hi havia devers mil persones de tota Mallorca. D'aquestes mil persones en varen seleccionar trenta-cinc per anar a concursar entre les quals hi era jo.

-Quan i com hi anareu?

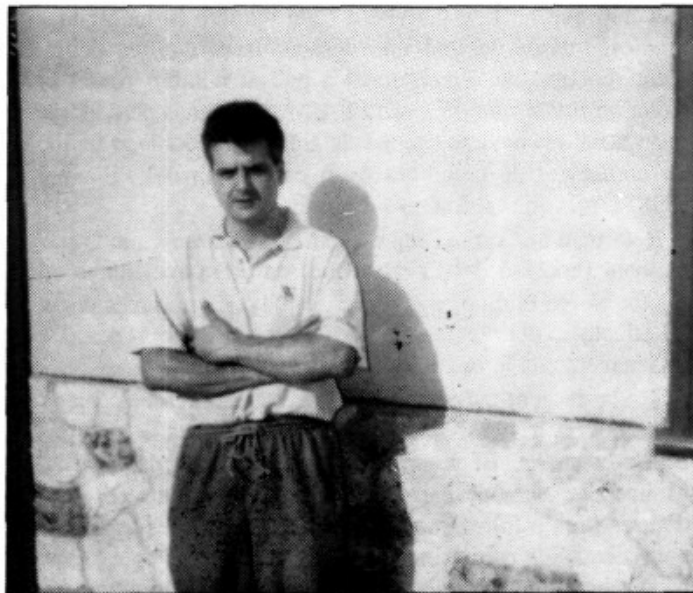
-Vàrem partir el dia 23 de maig en vaixell cap a València, i d'allà partirem cap a Madrid en autocar. Erem devers seixanta-cinc persones, entre concursants i acompanyants. Jo hi vaig anar amb na Isabel, la meva dona. El viatge amb autocar va ésser molt cansat perquè fins a les vuit no podiem arribar a l'hotel i vàrem haver de fer moltes aturades.

-Com va ésser el rodatge? va durar molt?

-Bé, el rodatge va durar unes quatre hores i mitja, encara que ens havien dit que seria més llarg. L'estudi no era molt ros, molts de premis que es veuen per televisió no eren allà dedins sino que els vèiem per televisors.

-Com te va anar? guanyares moltes coses?

-Sí però no vaig ésser el que vaig guanyar més, de totes maneres va ésser una gran sort que me tocàs concursar ja que dels trenta-cinc només nou ens va tocar jugar, i me'n vaig dur bastants de premis: un televisor un video làser, un cotxe pel meu

fill anar a la platja, un equip complet d'esquí aquàtic i una moto aquàtica. Tot plegat està valorat en 1.638.000 pessetes.

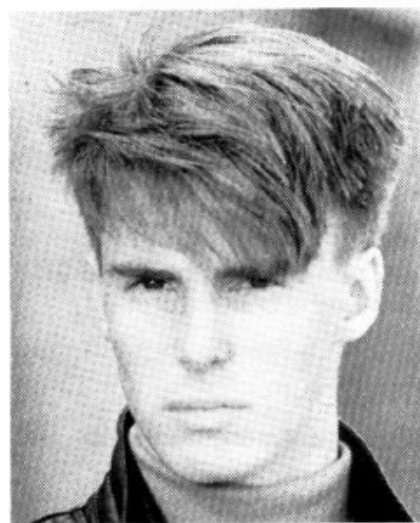
Santa Maria està de sort. Amb la pessigada de la loteria i amb «El Precio Justo» el poble ha engreixat.

Agustí Caballero

MODA ESTIU - 91

I
TU
T'ATREVEIXES

MIQUEL SASTRE
SANTA MARIA

Bisbe Perelló, 4

Tel. 14 02 44

EN POQUES PARAULES

SOPAR HOMENATGE A MIQUEL ROSSELLO

El vespre del dijous dia 20 de juny es celebrà un sopar homenatge a Miquel Rosselló, al cafè Can Carol. El sopar, promogut pels professors del Col·legi Públic es va fer amb motiu de la seva jubilació, després del 39 anys de fer de mestre, tal com informam a l'article dedicat a les activitats del col·legi públic en aquest mateix número de Coanegra.

Al sopar hi assistiren una cinquantena de persones, principalment professors i ex-professors, pares i també alguns alumnes. Durant el sopar se li feu entrega d'una capsula plena de petits regals simbòlics i emotius.

EXCURSIÓ NOCTURNA

Ja no tan sols és la Tercera Edat qui organitza excursions amb autocar. Darrerament ha sorgit una iniciativa totalment nova al nostre poble, organitzada pel Pub Metròpolis del carrer Llarg, que no fa massa setmanes ha canviat de propietaris. Es tracta d'una excursió nocturna amb autocar, que tindrà lloc el proper dissabte dia 6 de juliol. Es visitaran tres conegudes discoteques de Porto Cristo, Cala Ratjada, i la Platja d'Alcudia.

Per primera vegada els joves santamariers, així com els no tan joves amb ganes de marxa, tendran ocasió de disfrutar d'una nit de gresca compartida i sense haver de passar pena del cotxe ni dels excessos alcohòlics.

TEATRE

El grup de Teatre de s'Escoleta ha muntat una secció juvenil. Per a dur-ho a terme, anaren a les dues escoles del poble a demanar al·lots i al·lotes voluntaris que estassin interessats en el tema. Ara mateix ja han començat els assajos de l'obra costumista «Es calçons de mestre Lluc» que representaran, sino hi ha res de nou, per les festes de setembre.

UN PROBLEMA QUE NO ATURA: ELS ROBATORIS

Una altra vegada Santa Maria ha estat presa dels lladres. Com ha és «habitual», cada temporadeta, per no dir cada setmana, pareix que visiten qualque casa i hi solen deixar la seva targeta de visita. En aquest cas han robat dins el poble i també a cases de Fora Vila, se n'han duit joies i doblers. A Son Fonoll robaren el cotxe i tot allò que els agradà.

Es molt trist haver de tenir aquesta inseguritat. Ens obliga cada dia a haver de prendre més mesures de seguretat, arribant a casos d'haver de llogar guardies de vigilància.

ELS XEREMIERA A LA 3ª MOSTRA NACIONAL DE MUSICA POPULAR I TRADICIONAL AL CARRER

Aquesta mostra és realitzada al poble de Valls al principat de Catalunya, es tracta d'una mostra de música tradicional de tot Catalunya a la qual és repleguen músics de diverses comarques, donant a conèixer

les diferents varietats que hi ha, n'Andreu Davit ens comentà que és el segon any que hi participen, encara que enguany en Toni Xisples no hi ha pogut anar i al seu lloc hi ha anat, en Tomeu «Cans» de Son Roca.

Es una mostra molt positiva que enllaça als músics i possibilitat d'ampliar coneixements musicals, esperen que aquests xeremiers tan acorajats facin possible que aquesta mostra qualque any es faci prop de noltres.

NOVA TENDA D'AUTOMÒBILS

Al fins ara taller Martí Canyelles, s'hi ha ubicat una nova tenda d'automòbils, el taller seguirà igual i en canvi i gràcies a la iniciativa del propietari, podran examinar els darrers models «in situ».

A més a més de cotxes de totes les marques nous i d'ocasió també hi trobarem, motos, motors d'asserrar, de treure aigua, de treure aigua, motocultors i els seus accessoris.

La tenda fou inaugurada el dissabte dia vint i dos de juny, en un acte molt concorregut de gent, cridà l'atenció el modern disseny de la tenda i el seu logotip.

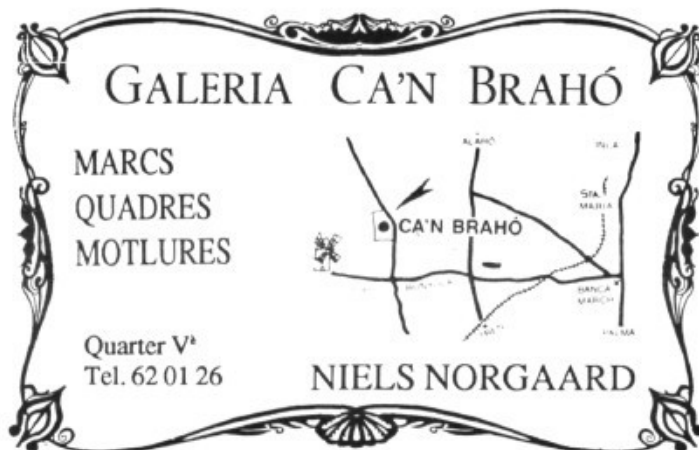
MOTOS SANTAMARIA

Després d'una temporada d'estar tancada la tenda de l'enterrament i estufes de la carretera ha reobert —ja fa varies setmanes— com a tenda de motos. El propietari és en José J. Gómez Oliver, allà sí podeu trobar motos usades i de noves. Crida l'atenció que la retolació sia en castellà quan l'anterior era en mallorquí. Però, una nova iniciativa comercial que dota millor a Santa Maria, i aquest cop en motos.

JOAN SERRA DEIXA L'EQUIP DE REDACCIÓ DE COANEGRA

Joan Serra Mercadal abandona l'equip de redacció de COANEGRA amb motiu de tenir responsabilitats al Govern Municipal de l'Ajuntament de Santa Maria del Camí. Ja que és incompatible tenir un càrrec públic i estar a COANEGRA, no de bades els periodistes titulats si es presenten a eleccions han d'abandonar les tasques informatives.

Joan Serra fou membre fundador de COANEGRA al setembre de 1981, i durant aquests deu anys ha realitzat tasques informatives de l'esport i sobretot les seves notables entrevistes. En Joan Serra deixa de formar part de l'Equip de Redacció, però esperam que continuï com a col·laborador, si és possible realitzant les seves excel·lents entrevistes.

**FUSTERIA
GABRIEL
CANYELLES**

mobles de cuina i bany
mobles decoració
fusteria en general

Carrer Andria, 10. Telèfon 14 02 51

FERRETERIA I ELECTRODOMÈSTICS

CAN XIC

**ELS OFEREIX: Reg, llempisteria, mobles auxiliars, drogueria,
mobles de bany i molts d'altres útils**

DISSABTE HORABAIXA OBERT

Av. Jaume III - Tel. 14 00 45 - SANTA MARIA

BOUTIQUE

NOVA GENT

**TAMBÉ MODA PER L' HOME
SANTA MARIA**

CADA DUES SETMANES, RENOVACIÓ D'EXISTÈNCIES

DISSABTES HORABAIXA OBERT

Bernat de Santa Eugènia, 87 - Tel. 62 01 33

S'ARC

F O T O G R A F I A

Miquel Rosselló Amengual
Pl. Hostals, 22 - Tel. 14 01 05

ATENCIÓ AL TREN

AL·LOTA ATROPELLADA PEL TREN

Dia 11 de juny una al·lota santamariera, Catalina Mateu Sansó, de 19 anys d'edat, va resultar atropellada pel tren. Na Catalina es dirigia en bicicleta cap a ca seva, a les cases de Son Montserrat, el posader de les quals és son pare. Quan travessava el pas a nivell sense barreres del camí particular que du a Son Montserrat, no se'n va témer que el tren venia, i la va atropellar. El desgraciat accident va ser presenciats pel pare de la víctima, que venia en cotxe just darrera, i va veure sense poder posar-hi remei com la seva filla va sortir despedida per l'impacte del cop.

L'al·lota va ser traslladada immediatament al PAC de Santa Maria, on varen cridar una ambulància tot d'una, donat l'estat greu de na Catalina. La dugueren a Son Dureta, i quedà ingressada a Cuidats Intensius. Al cap de deu dies, per sort, va poder sortir de la UCI, i a l'hora de tancar l'edició d'aquesta revista encara continua hospitalitzada, però el seu estat va millorant.

Des de la revista Coanegra desitjam una ràpida recuperació, i també volem transmetre l'agraïment dels familiars als serveis mèdics i d'ambulància, gràcies a la ràpida i eficaç intervenció dels quals na Catalina segueix viva.

A.C., M.V.

Dins el terme de Santa Maria hi ha actualment sis passos a nivell sense barreres que travessen les vies del tren Palma-Inca; que són els següents:

-Camí del Raiguer (just baixant del Pont cap a Bunyola, prop de Ca Na Morella. Aquest pas és via obligada per a accedir a tota una sèrie de cases, moltes d'elles habitades. Està situat just devora una curva de la via fèrrea, i té una visibilitat pràcticament nul·la, especialment si el tren ve de Palma.

-Camí de Ca Na Vinyes (abans d'arribar al pont, a mà dreta) és un camí particular que dóna accés a algunes cases. En aquest pas hi ha una barrera que és alçada a mà quan algun cotxe hi vol passar, o sia, que és com si no n'hi hagués.

-Camí de Son Montserrat. També és particular, i dóna accés a les cases i les granges d'aquesta possessió. Hi passen molts de camions, així com la gent que fa feina a les granges. La visibilitat és escassa, sobretot entrant a Son Montserrat cap a la

dreta (que és el cas de l'accident de dia 11).

-Camí de s'Arboçar (anant cap a Consell, a l'esquerra, just després del pont). És el camí més curt per anar del poble a moltes de finques de la zona. Si se suprimís, s'hauria de fer una gran voltera per la carretera d'Alaró. La visibilitat no és òptima.

-Camí de darrera Son Penjoi: és un camí d'establidors, i el pas a nivell, molt poc transitat, només du a dues finques d'ametlerar, sense cases.

-Camí que fa partió entre el terme de Santa Maria i el de Consell. Sembla que és un camí públic. El pas té bona visibilitat, ja que està sobre una recta de les vies.

A més d'aquests passos sense barreres, n'hi ha tres amb semàfors automatitzats (dins el casc urbà): Camí de Coanegra, Carretera d'Alaró (o Camí de Can Franco) i Camí de Sa Síquia; i un pas a distint nivell a la carretera de Bunyola.

La situació actual, encara que no és satisfactòria, és bastant millor que alguns anys enrera. A l'any 82 hi havia tres passos amb barreres vigilades i onze sense barreres (entre els quals la carretera d'Alaró). En aquell moment FEVE tenia prevista la supressió de la pràctica totalitat de passos a nivell sense barreres: dels onze només n'havia de quedar un, el que fa partió amb el terme de Consell. Va ésser en aquells moments quan s'instal·laren barreres a la carretera d'Alaró, s'automatitzaren els de Coanegra i Sa Síquia, es construí el pont a Ca Na Morella, i s'inicià la supressió de passos de camins particulars.

Així i tot, quedaren molts de passos sense resoldre, com hem pogut comprovar, no sabem si era competència de la companyia ferroviària, de l'Ajuntament, o dels particulars afectats. Al bolletí informatiu de l'Ajuntament corresponent a abril-setembre de 1982 llegim que s'havien de construir una sèrie de desviacions per a suprimir els passos de Son Montserrat, Ca Na Vinyes i el Camí del Raiguer. Aquestes desviacions, que suposaven expropiacions de terrenys, no s'han arribat a dur a terme. Tal vegada ara és un bon moment per a recordar la necessitat de posar remei a aquesta situació. No ens agradaria que hi tornàs haver una altra desgràcia per haver de tornar a treure a llum aquest tema. Els accidents de tren solen tenir conseqüències greus, moltes vegades mortals. Aquesta vegada no hi ha hagut morts, i convendria ficar mà al tema abans que ens n'haguem de lamentar.

Agustí Caballero, Mateu Vich

FONER

**MINYÓ
INFANT
ESPORT**

Plaça dels Hostals, 13 i 15

Tel. 62 00 48

SANTA MARIA DEL CAMÍ

**GRAN ASSORTIT DE
ROBA PER A GENT GRAN**

ACTIVITATS DE FINAL DE CURS AL COL·LEGI PÚBLIC

Ja ha acabat el curs escolar 90-91. S'inicia un estiu ben calorós i l'al·lotge podrà jugar i nedar, i si algun ha duit carabasses haurà de repassar. Durant els darrers dies de juny hi ha hagut diverses activitats realitzades per pares de l'APA, professorat i alumnes.

CAMPAMENT A CAN PICAFORT

L'Associació de Pares d'Alumnes del Col·legi Públic ha organitzat un campament d'estiu a Can Picafort, durant els dies 21 a 23 de juny. Aquest és el segon any que es fa el campament.

Quaranta nins i nines es traslladaren a les instal·lacions del Camping Club Can Picafort per a gaudir durant uns dies de l'esplai i la diversió de la piscina, els jocs i la platja. El responsable d'aquesta activitat fou en Biel Canyelles acompanyat d'un

grup de cinc pares de l'APA que feren una feina per a muntar activitats i tenir esment als infants.

A més de nedar, tant a la piscina com a la platja d'arena de l'ampla Badia d'Alcúdia, hi hagué un interessant concurs de castells d'arena i una original carrera de cavalls de fusta que havia construït en Bernadí, partit de voleibol, concurs de dardell, etc...

El diumenge horabaixa tengué lloc l'acte de cloenda, si bé alguns pares s'havien desplaçat el matí per a gaudir de la platja. A l'acte s'entregà una medalla a cada nin. També es donaren sis trofeus als que havien obtingut millor puntuació als castells d'arena i a la carrera de cavalls de fusta: un trofeu al nin i nina millor de cada cicle. A l'acte de cloenda hi assistí la directora del Col·legi.

FESTA DE FI DE CURS

Els al·lots es divertiren a la festa de fi de curs

El matí del dijous dia 20 de juny el professorat i l'alumnat organitzaren la ja tradicional festa de fi de curs escolar. La festa constà de dues parts. A la primera actuació dels nins per cicles. Així els de cicle inicial feren el ball de la «chico ye-ye», els de mitjà diferents balls, i els de superior dues cançons tocades amb flauta.

I una segona part més de jocs i diversions. Així, es feren cucanyes, corregudes de

joies, carreres de cintes -que havien fet els mateixos nins-, el joc de la cadira etc. I per al cicle superior feren un interessant gincama amb tres recorreguts pel poble; es tractava d'endevinar tres enigmes en forma d'endevinalla o poesia.

Acabà la festa amb un refresc que sufragà l'APA.

HOMENATGE A MIQUEL ROSSELLÓ

Al mig de la festa de final de curs es feu un homenatge de despedida al mestre Miquel Rosselló, que es jubila i deixa el món de l'escola després de 39 anys de dedicació, 17 dels quals a Santa Maria del Camí.

L'acte consistí en l'entrega d'una placa de plata a Miguel i un ram de flors a la seva dona, entregats per un nin i una nina en representació del col·legi. La placa era obsequi de pares, alumnes i professors.

La nina Cristina Alfaro parlà en nom dels alumnes, Joan Horrach pels pares, i Isabel Mesquida pels professors. També parlaren la directora del col·legi Milagros de la LLana, l'inspector Miguel Vives, i el Batle Mateu

Al mig de la festa de fi de curs es feu l'homenatge a Miguel Rosselló

Morro. Llavors Miguel, emocionat, pronuncià unes paraules d'agraïment. També assistiren a l'acte els regidors Joan Serra i Francisca Coll, el pedagog santamarier Melción Rosselló, i el rector Pere Rosselló.

mobiliari, d'altres dotacions, i la calefacció en col·laboració amb l'Ajuntament. Un nin de cicle inicial li entregà un bolígraf de deu colors. El nin és Jaume G., el Sr. Crespí li prometé una carta personal que ja ha rebut.

VISITA DEL DIRECTOR PROVINCIAL

Dia 24 de maig, visità el Col·legi Públic el Director Provincial del MEC, Andreu Crespí. S'interessà per les necessitats del centre i visità totes les aules, conversant amb alumnes i professors. Entregà els premis d'una mostra de dibuixos «la nostra escola», a través de la qual es mostraven les deficiències i mancances d'infraestructura del centre escolar. Un a manera original de fer peticions. Se li regalà un siurell fet a la Setmana Cultural. El sr. Crespí prometé material didàctic,

ESPORT ESCOLAR

Alguns dels resultats de l'esport escolar a resaltar són:

-Atletisme: la nina Loreto Roldán Mercadal anà a la final de Balears, i quedà segona als 600 metres llisos.

-Escacas: el nin Joan Pastor quedà classificat en dotzè lloc sobre trenta-vuit a la fase territorial de Mallorca de la categoria alevins.

Dia 27 de juny es celebrà una festa de cloenda de fi de temporada de l'esport escolar, organitzada per l'APA. Hi assistiren una cinquantena d'alumnes, a més de pares i professors.

El director Provincial del MEC, Andreu Crespí, durant la seva visita al Col·legi Públic, prometé importants millores

B.C.

L'Ajuntament informa ACTIVITATS D'ESTIU

* Campament d'estiu

del 24 de juliol al 4 d'agost. Organitza el grup Migjorn. Informacio: al mateix grup

* Curs de Natació

del 2 de juliol al 16 d'agost. Cada setmana de dimarts a divendres les 16h. a la Piscina Municipal. Inscripcions a la Casa de la Vila

* Curs de Tennis

a partir del 5 de juliol. Cada divendres de les 18 a les 22h. Inscripcions al mateix curs

Ajuntament de Santa Maria del Camí

CAMPAMENT 91

El passat mes de juny, dues setmanes abans d'acabar les classes, els alumnes de l'escola Ramon Llull pogueren disfrutar com cada any d'uns dies de descans i entreteniment a la Colònia de Sant Jordi.

Una casa envoltada d'un bon pati, amb engronxadores, bancs i alguns arbres que fan ombra, és el lloc que ha elegit aquesta escola des de fa alguns anys per dur a terme el campament.

El campament s'organitza en dos torns de quatre dies cada un. Aquest any al primer hi anaren els alumnes de 6ª fins a 7^a i al segon els de 2^a, 3^a, 4^a. Els alumnes de 5ª degut a que el

segon grup era massa nombrós, es repartiren i així les nines anaren amb el més grans i els nins amb els més petits.

Encara que el temps no acompanyàs, les ganes irresistibles d'aficar-se dins s'aigua varen vèncer aquest inconvenient, de manera que tots nedaren.

Els nins del primer torn aprengueren a fer titelles de «papier maché»: dimonis, xinesos, cans, nins, pallassos... Una vegada secades les pintaren i els feren un vestit de paper. Un grup de nins inventaren un guió adaptat a les seves titelles i el darrer vespre feren una representació.

De dia dedicaven una estona a jugar amb els jocs de taula, voleibol, futbol, i si no podien anar a la platja sortien a passejar pel poble i aprofitaven per menjar un gelat.

Les vetllades eren entretingudes. Aprengueren dos balls coneguts: el bouqui i el vals i organitzaren concursos de ball. També feren un jinkama i se divertiren amb alguns jocs tradicionals. Evidentment al trui no acabava amb els jocs.

Els petits tenguieren més sort amb el temps. Al matí anaven a nadar i el capvespre el dedicaven a altres activitats. Fabricaren dos tipus de xiulets, amb plastilina i amb canyetes.

Els vespres feren jocs, representacions i inventaren divertides cançons referides a anècdotes del campament.

El que més va entusiasmar els nins va ésser pintar una camiseteta. Amb pintura per tela de diferents colors i mitjançant un motlle pintaren unes gavines. Després el darrer dia arribaren tots contents lluint les seves camisetes.

MIQUEL SANTANDREU

**Vespinos - Mobylettes*

**Moto-serra ECHO*

**Moto-cultor PIVA*

**Vespa*

Bernat de Sta. Eugènia, 126 - Tel. 62 00 77

VAJA UNA FESTA!

L'altre dia vaig passar per davant l'església i el pati de Can Sanxo estava ple de gent. Hi vaig entrar i resulta que feien una festa per celebrar el fi de curs. Da-

tercer, que en lloc de mans duïen unes gavines. El presentador digué que se'ls havien pintades al campament; aquests cantaren i ballaren la cançó «Viva la

Els de quart, que anaven molt elegants, cantaren una versió humorística d'una cançó de Mocedades: «¿Donde estás corazón?»

Unes nines de cinquè feren un ball al ritme d'una cançó de na Xuxa i els nins d'aquest curs demostraren les seves qualitats físiques i artístiques amb una ben montada taula de gimnàstica.

Crec que eren les de sisè que ens mostraren amb gràcia com es balla el famós «rap».

Fins i tot va sortir el conegut conjunt «La dècada desastrosa». Hi ha que veure com es movien i com cantaven. Ni si fossin professionals.

Quasi per acabar una «Desfilada de models». Les models havien estat contractades al darrer curs de la mateixa escola. Jo vaig trobar que no pareixien d'enguany els conjunts però això sí, originals ho eren.

Tancaren la festa amb un parell de sevillanes ballades per les alumnes de na Carmela.

A la sortida regalaven un polo a tots als nins. Jo també en vaig pescar un.

A mi em va agradar i crec que ho faré saber als organitzadors perquè l'any que ve es tornin animar.

Un atent espectador

munt el cadafal hi havia una espècie de guinyol, montat de forma senzilla però original i es representava la història de «El dimoni esculat». No se sentia gaire bé però els més petits estaven ben atents als moviments de les titelles -sobretot del dimoni-.

Seguidament sortiren un jove i una al·lota molt mudats; eren els presentadors. Anunciaren la següent actuació: un grup de nines havien de tocar la flauta. Vaig passar gust d'escoltar-les.

Després presentaren els menudets de l'Escoleta que cantaren «La Pastora». La seva gràcia va fer esclafir de rialles molta gent.

Els de primer de Pre-escolar ballaren un ball modern: un bougui, voltes cap a aquí, voltes cap allà i riu que riu. Els de segon de Pre-escolar el «Tiro-liro», un ball del temps de la meva padrina. Disfrutaren de ballar.

Em va agradar perquè distribuïren les actuacions de tal forma que la festa va ésser amena.

Els de primer cantaren una cançó i duïen unes camisetes amb unes mans, pintades per ells mateixos. Com els de

Sortiren els de segon vestits de futbolistes amb animadores incloses. Se sentien satisfets imitant els personatges de «Campeones»: n'Oliver, en Benji i companyia.

CONSTITUIT EL NOU CONSISTORI

Dia 15 de juny va tenir lloc l'acte de constitució oficial del nou Ajuntament sorgit arran de les passades eleccions, així com l'elecció del batle; d'acord amb el que marca la llei.

La sessió va tenir lloc al migdia, com ja és tradicional a la nostra illa a l'hora de constituir nous consistoris. Hi va assistir una gran quantitat de públic, que omplia totalment la sala de sessions.

En el moment d'iniciar-se l'acte, i fins que els regidors elegiren el batle, l'Ajuntament de Santa Maria va esser presidit per tres dones, una circumstància poc habitual: per una part la secretària de la corporació Lurdes Dolç, i d'altra banda les dues regidores que constituïren la mesa d'edat: Francisca Coll, la regidora de més edat; i Marilena Matas, la més jove. La seva breu gestió, emperò no va passar del pur i simple protocol. Que la llei exigeix en aquests casos. Es va procedir a la proclamació dels regidors electes, que varen prometre o jurar el seu càrrec.

Una vegada jurat o promès el càrrec, els onze components del plenari procediren a

l'elecció del nou batle. Ja sabeu que la llei electoral espanyola, que regeix també a la nostra nació, no preveu l'elecció directa dels batles, sino que són els regidors que l'elegeixen. En el cas del nostre municipi, de totes maneres, no hi havia lloc per a les sorpreses: Mateu Morro i Marcè, que encapçalava la llista electoral del PSM va sortir elegit per 7 vots (els del seu partit), contra 4 vots que va obtenir Josep Estarelles. Tant un com l'altre varen fer un breu discurs després de l'elecció.

Acabada la sessió, el fotògraf de la nostra revista va fer posar per a la posteritat als onze regidors, davall Sa Quarterada.

Com que s'havien col·locats sense mes-

clar-se, o sia els del PSM tots seguits, i els del PP també; la nostra revista els demanà distinció de partits. I o aconseguírem, entre la mirada curiosa i atenta de molt de públic.

Després l'Ajuntament va convidar els assistents a un petit refresc.

M.V.

NOMENAMENT DE CÀRRECS

A l'hora de tancar l'edició d'aquest número de Coanegra encara no s'havia realitzat la sessió plenària en què s'havien de nomenar els nous delegats de les diverses àrees del govern municipal. Fonts de l'Ajuntament, però, ens han avançat a l'equip de redacció com es distribuïran les diverses delegacions, que en el moment de llegir aquestes retxes ja seran efectives, si no hi ha hagut cap imprevist.

Pel que fa a la Comissió de Govern, estarà formada pel batle, Mateu Morro, i pels tres tinentes de batle Joan Serra, Francisca Coll, i Josep Estelles. Així per tant, malgrat haver obtingut majoria absoluta el PSM, a la Comissió de Govern hi seran presents els dos partits representats dins l'Ajuntament. Un fet que fins ara no s'havia vist mai al nostre municipi, i que esperem que contribueixi a alluitar tensions, ja que els dos partits es veuran obligats com a mínim a un diàleg i un intercanvi constants, a la vegada que el partit minoritari estarà informat de primera mà sobre les activitats de la Comissió de Govern, ja que en formarà part.

Referent a les delegacions de les di-

ferents àrees, val a dir que el batle es reserva personalment, i per tant no delega, les àrees d'urbanisme i govern interior, així com la representació de Santa Maria a la Mancomunitat del Raiguer i a la Federació d'Entitats Locals. Joan Serra es farà càrrec de les delegacions de cultura i educació, i hisenda, així com de la representació municipal al Consell Escolar del Col·legi Públic. Francisca Coll serà la delegada d'acció social i sanitat. Les festes i l'esport seran competència de Benet Darder; mentre que Gabriel Hernández tindrà al seu càrrec les àrees de cementeri, mercat, i recollida de fems. Marilena Matas serà la delegada de joventut, i Gabriel Canyelles durà la delegació de via pública, sanejament i algües.

Pel que fa a altres competències que no aniran a càrrec de cap regidor, hem de dir que la interventora de l'Ajuntament serà la secretària, Lourdes Dolç, i la tesorera Maria Calafat, funcionària municipal.

Tot això, repetim, si no hi ha hagut res de nou a la sessió plenària de dia 2 de juliol.

M.V.

AVANÇ DEL PROGRAMA DE LES FESTES PATRONALS

Segons les fonts municipals consultades per Coanegra, el programa de les festes patronals abarcarà del dia 17 al 21 de juliol. Amb la següent distribució d'actes —encara que es provisional i hi pot haver canvis—:

Dimecres dia 17, Actuació de les Escoles de Ball Mallorquí de Santa Maria del Camí (M. Mateu i Tanyes Novells).

Dijous dia 18, Festa Infantil a càrrec del grup Migjorn, i actuació d'un grup de teatre infantil a confirmar.

Divendres dia 19, Vellada de Roc, amb l'actuació d'OCULTOS, el grup local NORTON-56, i possiblement d'altres grups.

Dissabte dia 20, Berbena de música ballabe, amb CANYAMEL. —Els inoblidables Zaid— i d'altres grups.

Diumenge dia 21, Actuació de Teatre costumista a càrrec del Grup de Teatre de s'Escoleta.

Hi ha d'altres actes prevists, així el dissabte un Recital dels alumnes de l'Escola Municipal de Música, i el diumenge una actuació de la Banda de Música. També hi haurà un Torneig de Tennis, un Festival de Natació, una exposició de pintura, una exposició dels alumnes del Taller de Tapissos.

Un avanç del programa que podrà sofrir alguns canvis.

RAFAEL NUÑEZ: UNA VIDA CONTRA CORRENT

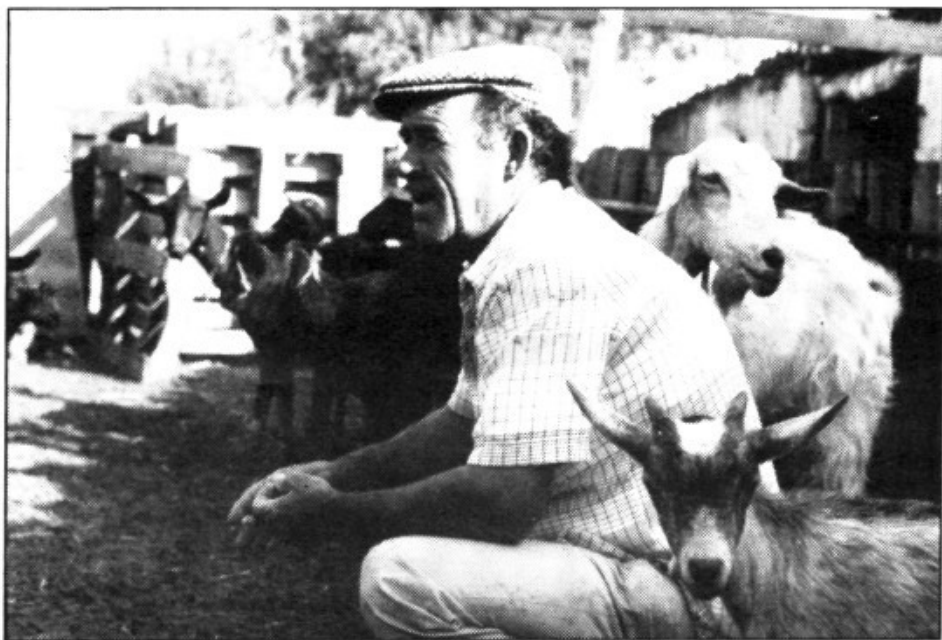
A certes persones els ha tocat de viure una vida que supera qualsevol ficció en termes literaris o cinematogràfics. Aquest és el cas de Rafael Núñez Abecilla, més conegut a la nostra vila amb el sobrenom de «el cabrero» per la seva dedicació professional com a pastor i propietari d'una guarda de cabres. Biografies com la seva mereixen un respecte especial perquè vénen marcades per experiències que el seu protagonista no podria oblidar encara que visqués mil anys, experiències que encara que pertanyin al passat conserven per elles mateixes la qualitat d'un dolor cada dia renovat per la memòria.

De sempre ha estat costum mostrar un respecte i otorgar un tracte especial a les persones que per un motiu o altre

tenen accés a situació social avantatjosa, però a mi em sembla que haurien de gaudir com a mínim del mateix privilegi aquelles persones a qui la societat ha tractat de manera tan injusta que tenen dret no a una compensació, perquè hi ha coses impossibles de compensar, però sí a que es tenguin amb elles una certa consideració pel que han hagut de passar per culpa de la intolerància i de l'abús de poder d'altres homes.

En Rafael conta els fets més significatius de la seva vida a la revista «Coanegra» i no el volem interrompre gaire perquè hi ha narracions que convé escoltar com s'escolta l'Evangeli, per acabar dient només: «paraula de la Història».

-Vaig néixer l'any 1930 a la vila de Paradas, província de Sevilla. El meu pare era el «Maestro de la Villa», nom que es donava al mestre d'obres del poble, i militava al Partit socialista. Un germà seu era el Jutge del poble i a la vegada President del Partit Comunista de la localitat. Per tant, es tractava d'una família molt marcada per una trajectòria de militància dins l'esquerra política. L'any 1.936, en esclatar el «Movimiento Nacional» la meua família va ser víctima de la repressió duita a terme per la «Falange». Mon pare va haver d'amagar-se a una vinya de les afores del poble i només visitava ca-nostre d'amagat. Un mal dia un grup de falangistes es presentà a ca-nostre. Jo tenia sis anys i jugava

Els falangistes varen dir a ma-mare (que esperava un infant): «O nos dices dónde está tu marido o lo echas por la boca».

amb un altre nin. Aquells homes demanaren a ma mare, que estava embarassada de la sisena criatura, on es trobava mon-pare. En veure que ella no estava disposada a donar-los aquesta informació li varen dir: «O nos dices dónde está tu marido o lo echas por la boca» (referint-se a la criatura que duia dins el ventre).

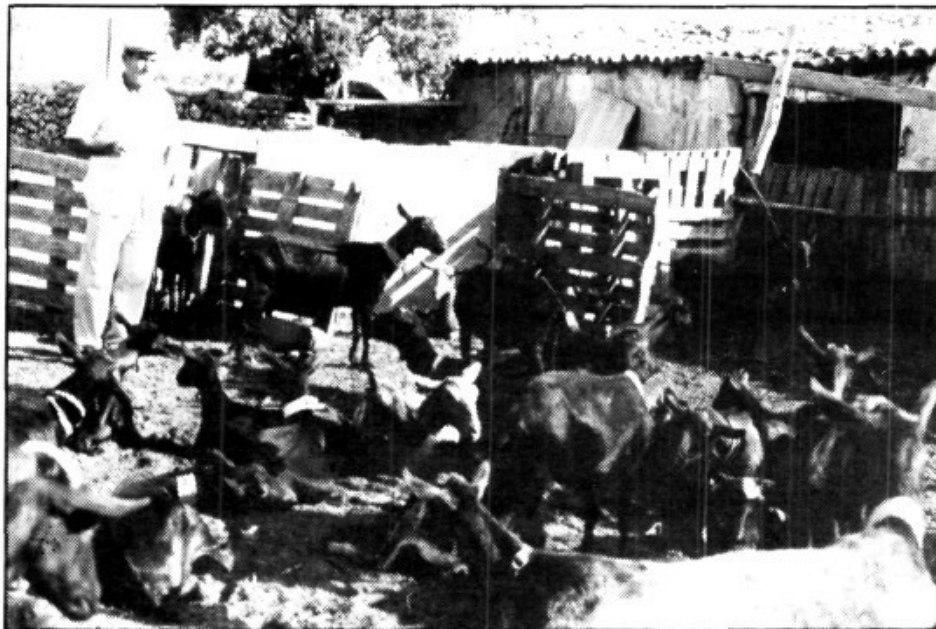
Jo només tenia sis anys però no oblidaré mai aquestes paraules. Finalment un sabater que hi havia davant ca-nostre va dir als falangistes on s'amagava mon-pare. L'anaren a cercar i el se'n dugueren a treballs forçats. Ma-mare li duia cada dia el dinar fins que un dia li varen dir que ja no feia falta que tornàs a dur el dinar a mon-pare. El varen penjar, i el

Quan mataren a mon-pare jo només tenia sis anys

mateix dia va néixer la criatura que ma-mare esperava. Després ell va haver de cuidar-se de surar-nos a tots sis i ho va

Ma-mare ens va surar al sis germans, el major tenia 11 anys

fer amb una guarda de cabres. Quan no teníem pa beviem llet de les cabres o matàvem un cabrit. Ella anava per pobles i canviava la llet i el formatge que elaborava per altres productes, i d'aques-

El meu tio comunista també va morir empresonat pels franquistes

ta manera alimentava als sis germans, el major dels qual només tenia 11 anys quan mataren a mon-pare. He de dir que, en realitat, a qui cercaven els falangistes era al meu tio comunista, però com que se'n havia anat del poble per prendre part a la guerra civil com a Comandant de l'Exèrcit Republicà, els falangistes agafaren a mon-pare. Per cert, el meu oncle també va morir pocs anys després d'haver estat empresonat pels franquistes.

-Al marge d'aquests fets tristíssims, què recordes de la teva infantesa?

-Els fets que t'he relatat em convertiren ja de ben menut en una persona molt rebel. Basta dir que quan només tenia 8 anys ja me varen expulsar de l'escola per comunista, juntament amb altres com-

panyes. Ens varen escampar «guindilla» picant pels morros i ens tancaren dins una caixa. Una altra anècdota que record és que quan tenia devers 10 ó 12 anys se'm va acudir d'anar a una sessió de catecisme perquè tenia gana i sabia que donaven berenar als nins que anaven a la classe de catecisme. Quan ma-mare va sebre que hi havia anat me va renyar i em va fer prometre que pus mai aniria amb capellans. També hi havia un mestre d'escola, que li deien en Pepe «chilla» que de nit anava d'amagat a ensenyar de llegir i escriure als fills dels comunistes, però els falangistes el mataren. Total, que entre una cosa i l'altra mai no vaig poder aprendre de lletra.

Sempre he estat un rebel. Mai m'he posat a un racó fent la pilota al «señorito»

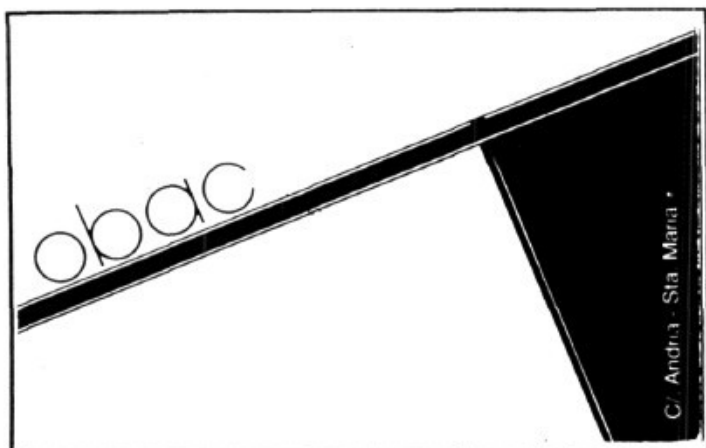
-Va ser la teva joventut tan problemàtica com la teva infantesa?

-Els problemes venien de part de la Guàrdia Civil, que ens feia la vida impossible, i també de la nostra postura rebel, sobretot d'un germà meu, que un dia fins i tot va anar a la romeria del poble i davant la imatge present de la Verge va agredir a la Guàrdia Civil. El volien matar per aquests fets i finalment el varen tenir sis mesos a la presó de Sevilla. Jo, després de fer la «mili» me'n vaig anar a fer feina de picapedrer a Barcelona 4 ó 5 anys. Després vaig tornar a Paradas, me vaig casar i em vaig dedicar al negoci de les cabres, fins que un dia les cabres entraren dins un camp de blat que era propietari del caci i vaig haver de vendre les cabres i tornar a fotre el camp cap a Barcelona, aquesta vegada amb la família. La Guàrdia Civil tenia molta mala llet aleshores, dinaven a la mateixa taula que els rics i sempre ens anaven a fotre, però jo no vaig voler ésser «señorito».

Quan tenia 8 anys m'expulsaren de l'escola per comunista

-A Barcelona tornares a treballar en el sector de la construcció?

-Sí, però vaig teir la mala sort d'aga far la malaltia del tifus i mentres era a l'hospital la meua dona va haver de tornar al poble amb les criatures. Quan me vaig recuperar ells tornaren a Barcelona fins l'any 59, en què després d'una breu estada a Paradas venguérem cap a Mallorca i ens allotjàrem de tot d'una a ca una germana de la meua dona que residia al barri de sa Vileta de Palma. Poc temps després vàrem venir cap a Sta Maria perquè vàrem sebre que llogaven una casa devers es Coscois. D'allà passàrem a una altra casa tenint de veinats a dalt un protestant i a abaix un capellà.

Centre de reconeixement
mèdic psicològic
per a permissos de conduir
i llicències d'armes

DIMARTS I DIVENDRES DE 20 A 21 HORES

Recordi que ha de dur: - D.N.I.

- 1 fotografia

- lents correctores, si n'usa

Plaça Caidos, 3

Tel. 62 04 15

-Vares ser ben rebut a Sta Maria?

-No gaire. Basta dir que quan feia tres mesos que vivíem en aquella casa pagant el lloguer com toca nos varen voler treure defora argumentant que no pagàvem el lloguer, tot perquè jo era foraster i comunista. Però no som un home que s'acoquini davant les dificultats i el que vaig fer quan me vengueren a treure defora va ser amenaçar-los amb una cadira. Al final m'hi vaig estar tres anys més sense pagar lloguer en aquella vivenda i només me'n vaig voler anar a canvi de que me pagassin les 10.000 pessetes que valien les bigues de la nova casa que me volia construir, que és aquesta on ara vivim. Aquesta i la del veïnat són les primeres que se varen construir en aquest carrer. L'he construïda de cap a peus amb les meves pròpies mans.

Un dia vaig anar a catecisme i ma-mare em va renyar i em va dir que pus mai me tornàs a acostar a un capellà

-De què feies quan arribares a Mallorca?

-Vaig seguir fent de picapedrer, fins fa devers cinc anys, que em donaren per inútil per culpa d'una malaltia de cor, i aleshores va ser quan vaig agafar el negoci de les cabres, en tenc una guarda de prop de cent.

-I donen per viure?

-No me queix. Si bé és cert que és un negoci que no vol sobre res de diumenges ni dies de festa, també ho és que ningú em comanda, faig la meua, i en tenc un profit acceptable. Molta feina, això sí, perquè com que no tenc màquina les he de munyir manualment. Les cabres les has d'entendre, però a mi m'agrada, i sobretot, tenc un ca molt bo que me fa més de la meitat de la feina de guardar-les.

-Et sents integrat a la nostra vila?

-Ara ja sí. Ja no és com en els primers temps, que m'anaven a fotre. En part ho entenc, jo venia de fora, era desconegut i la gent desconfiava. Però les coses han canviat molt. Me sent un santamarier més, me troba a gust.

-Tornes al teu poble de tant en tant? Ha canviat molt?

-Fa un cert temps que no hi vaig, però efectivament les coses han canviat moltíssim. Allà ara comanden els obrers, els emigrants que han tornat de Bèlgica o

d'Alemanya són els qui han comprat les cases més riques del poble. Qui digui que en temps d'en Franco vivíem més bé no sap el que diu, mai s'havia viscut tan bé com ara.

-Deus estar content que un govern d'esquerres governi a Sta Maria...

-Sí, però no perquè sigui d'esquerres. Crec que les persones són més importants que la tendència política i m'alegra sobretot que sigui en Mateu el batle, sense menys prear en Pep, a qui consider bona persona.

La Guàrdia Civil ens feia la vida impossible

-Et queda una mica d'amargura o de ressentiment per tot allò que vares passar amb la dictadura del general Franco?

-Encara que he estat molt rebel i m'he enfrontat sense acovardir-me a les cir-

cumstàncies, em tenc per un home sempre disposat a un somris, encara que m'hagui d'aguantar els budells amb les mans.

De tot d'una que vaig arribar a Sta Maria me volien fotre, però ara som un santamarier més

El que s'ha d'aguantar un home que ha vist el que en Rafael ha vist és l'ànima amb els ulls, perquè no fugi horroritzada. La seva dona, present a l'entrevista, ha plorat silenciosament alguns passatges d'aquesta terrible història. Ara només queda demanar que la memòria no ens abandoni, que ens sigui fidel per poder contar aquestes coses, perquè desgraciadament la història no és irrepetible.

Texte: Joan Serra Mercadal
Fotos: Rafel Pizà Ordines

ON LI PEGAM?

Quedàrem a terra i entre el trui i la gent que passava ens vàrem quedar un poc enfangades, però a la fi ens va veure un jove que passava per allà.

-Qui és?

-No l'has vist mai?

-Potser sí, potser ja l'hagi vist, però espera, potser... no, no ho sé.

-Vols no començar les coses si no les has d'acabar.

-Calla, calla...

-Però, saps qui és, o no ho saps...?

-Sí, ja, ja ho sé...

-Venga, idò, diguem que fa aquí, d'on el coneixes, qui és?

-Me pareix que l'he vist qualche vegada dins «S'Amfora»,

-Sí? doncs, jo no me record d'haver-lo vist.

-Sí, sí, aquest jove és de Pòrtol, però no sé que nom.

-És normal, a les fires si sol reunir tot tipus de gent, però ja veurem on ens duu.

-Mira, si és de Pòrtol, i essent l'hora que és, segurament que ens durà a qualche Pub del seu poble, no ho trobes?

-Mira, ja deixam «Sa Fira» i tots els voltants, (que en una paraula després d'estar quasi un mes per terra, ja era hora de que qualcú ens agafàs).

-Se'n va de cap al carrer Llarg.

-Quina cosa més rara, es dirigeix a «Metropolis», però això no era un bar, on no hi anaven quasi cap jove?

-Ostres ¡no t'ho havia pensat a dir!

-Què és el que no m'havies dit?

-Doncs que dues dones, d'aqueixes que són un poc xafarderes, que a Santa Maria, n'hi ha tantes, doncs dues d'aquestes dones, carregades de la tenda, amb les bosses ben plenes, deien que a la fi, s'hauria acabat el renou del bar del carrer Llarg, perquè ho agafaven d'altres persones.

-I tu, com sentires tant, si només passaven, aquestes dones?

-Jo, en cap moment t'he dit que passassin, al contrari, t'he dit que eren un poc xafarderes, i al meu veure, com tu te n'has pogut adonar, això implica que estaven aturades enmig del carrer, i per tant, posaren el poble de volta i mitja, o sigui revisa-

ren cadascuna de les coses que havien succeït, durant els darrers quinze dies que feia que no es veien.

-Aaah, és que jo no t'havia entès.

-Idò, abans de xerrar a veure si penses el que dius!

-Punyeta, és que sempre hem d'acabar discutint?

-Bé, deixem acabar de contar-t'ho...

-Xerra... d'una vegada.

-Per on anava?, calla, calla ja ho sé, doncs deien que ho agafaven dos joves, i en paraules seves, que els forasters, ja se n'havien anat. Que el que n'era l'amo ara, era un taujá, que ja havia alçat un Pub a Pòrtol, i que es deia «s'Amagat», però després les coses no li havien anat bé, i que ho havia deixat anar, i que ara agafava «Metropolis».

-De moment, el nom ja no m'agrada, tal vegada, dintre estigui millor.

-Sí el nom és un tant ridícul, és el primer que hauria d'havien canviat, no ho trobes?, però que no s'hi fixes amb aquestes coses.

-Mira, els cambrers, no els coneixes?

-És clar que sí, són els mateixos de «s'Amagat», què dius?

-Un sí, que és l'amo, però els altres, un sí que hi va estar, però l'altre és el mateix de «S'Àmfora».

-És un poc petit, quina manera més rara de decorar,

-És que hi ha coses que ni hi estan decorades, encara són del material de construcció.

-Però hi ha gent...

-Mira qui hi ha?

-Portolans, més portolans, i més portolans.. Ah, mira a n'aquell racó n'hi algun del poble.

-Sí, però pocs, i tan pocs, però que hi hem de fer.

-La gent estira la gent, i aquí com que els cambrers són foravilans, als clients també.

-Eeeh!

-Què?

-Ens mouen, on ens duran?

-No ho sé... ja veurem, on li pegam...

DUES-CENTES

Estudi
fotogràfic
Llorenç
Frontera

Plaça Hostals, 44
SANTA MARIA DEL CAMÍ

Tel. 14 00 52

CAIXA DE PENSIONS

"la Caixa"

A SA MALDAT

Tots vivim amb il·lusió
i també amb confiança,
no perdent mai s'esperança
de disfrutar un món millor.

Així anam passant es dies
visquent tots amb societat,
agraïnt a sa bondat,
es seus favors i alegries
i soportant ses traidories
que mos sol fer sa maldat.

Sa maldat va ser creada,
quan varen crear es ser humà
i mentres aquest viurà,
tots l'haurem de soportar
com a pesta enverinada.

Jo no se qui l'inventà;
però, de mals, sí que en sabia.
Crec que balança no en tenia
i sa mesura li va escapar.

¡Ah, maldat, despiatada!
qué mala companyera ets,
perquè sempre amb sos teus fet
fas mes mal que una gelada.

Tu ets més vella que es pastar,
perque sempre has existit;
tot el món has conquerit
des que el món es va crear.

Tractos amb tu no ne vull
I t'ho dic amb una glosa,
perquè tu fas més nosa
que una busca dins un ull.

Desafortunadament,
veig que tens poca peresa.
A molta gent tens sotmesa
perquè d'ella ets un torment.

Per conquistar a l'imprudent,
tens poder de persuació
i el dus a sa perdició,
fent-lo obrar malament;
per això, ets lo més dolent
que hi ha dins sa creació,
deixant sa desolació
a un gran nombre de gent.

Voldria sebre què hi guanyes.
¡Oh, despreciable maldat!
semblant sa perversitat
amb ses teves artimanyes;
desgraciant s'Humanitat,
quan sempre has demostrat
que sols tens males entranyes.

Tu ets del món, realment,
de lo més pervers que hi ha.
Per això ningú farà
per tu, mai, cap monument,

Però tens un antagonista:
Són, unes gotes de bondat,
que fan que s'Humanitat
sempre sigui optimista.

L'AJUNTAMENT DE SANTA MARIA DEL CAMÍ

**desitja a tots els santamariers
unes bones festes patronals
de Santa Margalida 1991**

ESCOLA NOSTRA HA TRET EL NÚMERO 50

«Escola Nostra», revista del Col·legi Públic d'EGB ha arribat al seu número cinquanta amb l'edició d'una revista especialment gruixada.

Aquesta revista ha complert els 17 anys escolars d'existència. El primer número va sortir el segon trimestre del curs 74/75. Una iniciativa que sens dubte està plenament consolidada. Un dels principals promotors fou en Miquel Rosselló, juntament amb Magdalena Mesquida, Miquel Coll i el director Miquel Benàssar.

El número 50 compta amb una esplèndida portada feta d'un dibuix cedit a l'escolar pel pintor Joan Artigues Fiol.

Aquest número té dues parts ben diferenciades. Una en multicòpia, que té les seccions habituals de tots els números, amb dibuixos i articles de cada curs, l'estadística de les darreres eleccions, un resum del temps, i un noticiari. Una altra part en fotocòpia sobre folis color taronja, que és la part especial. Hi ha una editorial, i articles diversos: del batle, Mateu Morro; dels historiadors Josep Capó i Andreu Bestard; del pedagog Melcion Rosselló, sobre l'escola de Can Pere Peu; de l'inspector Miquel Vives sobre la reforma educativa; de Miquel Rosselló sobre l'origen de la revista —el qual reproduïm a Coanegra—. També hi ha la col·laboració d'articles d'ex-alumnes del col·legi, com Miquel Artigues, Joan Mateu, o Magdalena Morro.

L'equip de premsa a la secció «Recordant» fa història de les obres al col·legi, dels resultats de les diferents eleccions, dels premis obtinguts i viatges realitzats, i dels resultats esportius.

Aquesta part especial, feta com ja hem dit en fotocòpia sobre paper de color, li dona una major qualitat de presentació, alhora que encareix els costos. De segur que en anys vinents es podrà fer tot en fotocòpia. Un altre aspecte que volem destacar és que la revista està redactada bàsicament en català. Hi ha de vers 8 pàgines en castellà sobre un total de 55. Molt bé!

Endavant i cap al 100 d'Escola Nostra!

**VIVERS
SANTA
MARIA**
SAT 7117

Carretera de Bunyola, Km. 1

Telèfon 14 00 41

magatzem de materials de construcció

GAMUNDI

Gabriel Mesquida, 1 - Tel. 62 02 30

CONSTRUCCIONS

MATEU GARCIA LLINAS

Cuartel, 1º, nº. 12 (Camí de Coanegra)
Telèfon: 62 08 83

L'ORIGEN D'ESCOLA NOSTRA

per Miquel Rosselló Company

En el mes de Novembre de 1.972 va esser nomenat director de l'Escola Graduada Mixta, avui Col·legi Públic, en Miquel Bennàssar Oliver, i, des dels primers moments ell i la resta de mestres pensàrem fer una revista escolar.

Per això compraren una multicopista manual, de segona mà, costà quatre-mil sis-cents pessetes, era un carro vell i molt mal de fer funcionar, sols s'emprà aquell curs per fer el programa del Fogueró de Sant Antoni i el de l'any següent, del curs 1.973-74.

En el curs 74-75 sols havia en aquest col·legi dos mestres propietaris: el director i jo, tots els altres eren provisionals, i entre ells hi havia en Miquel Coll, avui inspector d'Educació, el qual va esser, amb la col·laboració del director i la resta dels professors, entre els quals hi havia la professora Mª Magdalena Mesquida, el propulsor de la revista, posant-li per nom «Escola Nostra».

En el mes de Març de l'any 1.975 sortí la primera revista, començant així: «Hoy con verdadera alegría y no sin esfuerzo, ve la luz «Escola Nostra»...».

Aquest curs sortiren dues revistes, la segona en el mes de Juny, titulada «Especial Sa Fira».

A partir de llavors i sense interrupció s'han editat tres revistes per curs escolar, una cada trimestre, la segona quasi sempre a finals de març i qualcuna a final del trimestre escolar.

Les tapes de les primeres revistes eren de cartolina de diferents colors, les tallaven els alumnes de vuitè amb tissores i no quedaven massa bé. Cada revista canviava el tipus de lletra d'«Escola Nostra» de la portada i sempre hi posàvem el dibuix de la façana del Centre, tots els clixes eren normals, és a dir, no s'empraven els electrònics, els títols i dibuixos es feien amb un punxetó o amb un bolígraf que no escrivia.

Quan nomenaren director n'Andreu Bestard es va comprar l'actual ciclostil elèctric, més modern, però també el més accessible econòmicament. A partir d'aquest moment es va decidir entre tots posar l'anagrama actual d'«Escola Nostra», canviant a cada revista el dibuix de la portada. Fa un grapat d'anys que l'encarregada de fer-la és na Mercè Mulet.

A la confecció dels treballs sempre hi han participat tots els alumnes amb la supervisió dels seus professors. Des del primer número hem tingut molt bons col·laboradors, destacant D. Andreu Bestard Más, ex-director del centre, i D. Pep Capó Juan, ex-professor de Religió.

Els continguts de la revista han estat sempre els mateixos: treballs de cada curs, temes d'interès escolar, notícies, humor, etc. El que ha canviat ha estat el procediment i forma d'editar la revista.

Al principi, per manca de diners, s'aprofitaren els fulls que teníem i quasi totes les revistes tenien fulles de diferents talls i fins i tot diferents colors, però això es va solucionar. Durant aquests disset anys s'han introduït petites modificacions, però sempre en millorança de la nostra revista.

Vaig veure néixer la revista «Escola Nostra» i aquesta és la meua darrera col·laboració com a professor del Centre, ja que el 31 d'Agost em jubila.

Li desitjo que duri molts d'anys, enyoraré el final de cada trimestre perquè llavors era quan la llegia. Recordaré gratament aquesta etapa de la meua vida.

Endavant, que tot és poc, com diu el nostre himne.

PERRUQUERIA

ALTERACIONS ESTRUCTURALS DEL CABELL

Les alteracions estructurals del cabell són aquelles que modifiquen l'estructura normal de tall capilar. Les principals són:

Tricorrexis nudosa: nuus pelats, espanyats en pinzell

Tricoptilosi: Cabell amb enfonyada longitudinal

Tricoclàsia: Cabell fracturat

Tricotiodistròfia: Creixement alterat del cabell per trastorn en el contingut del sofre

Triconodosi: Cabell amb llaç

Pili Torti: Cabell torçat damunt el seu eix 180 graus

Cabell en baioneta: Eixamplament, estrangulament i esteta del cabell.

Moniletrix: Cabell en collar o rosari

Tricoestasi espinulosa: Plomall de pèls que surten de l'arrel del cabell

Pèl llanós: Cabell propi de la raça negra, en un individu de raça blanca

Pili Mutigemini: Ramellet de cabells que surten d'una mateixa arrel.

Pili Annulati: Cabell anellat.

Per comprendre un poc el significat d'aquestes paraules, la seva etimologia (grega o llatina) és la següent: Trico o Pili = pèl, Nexis = Romput, Torti = retorçat, nudosa = nuu.

Etiologia: Defectes congènits i hereditaris són els que defineixen les alteracions del cabell; que també poden esser adquirits per tractaments cosmètics agressius en cabells delicats, fets per permanents, tints, xampús alcalins, i altres.

Miquel Sastre
Perruquer

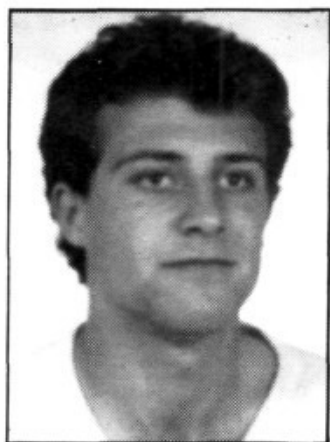
Benet Darder

Instal·lacions Elèctriques

Plaça d'Espanya, 9
Tel. 62 09 12

07320 - Santa Maria del Camí

EN BERNAT COLOMAR

Anàrem a veure En Bernat un dia a migdia, el trobarem assegut davant el televisor, prenent un cafè amb son pare i sa mare, i la seva germana, clar, reunió de família, ja havíem quedat amb ell i ens convidaren a beure cafè a aquella reunió familiar.

-Bernat, què en trobes de la revista?

-Sa Coanegra?

-Sí, però no ho diguis per quedar bé...

-No, és una cosa que està bé. És una manera de conèixer coses del poble, de conèixer gent del poble que fa qualche activitat que no conèixes que tal vegada deu interessar-te, dóna molta de in-

formació, és una cosa que està bé.

-Bernat, una constant a sa teva vida ha estat el futbol, que en trobes, a quins equips has jugat?

-Vaig començar a Santa Maria, després va venir «La Salle» a cercar-me, i hi vaig jugar fins els juvenils, devers sis o set anys, i vaig aconseguir el que volia, que era jugar amb els nacionals, llavors va venir el «Balears», em va fitxar, no vaig jugar molt, em vàrem cedir a «L'Arenal», vaig acabar amb l'Arenal i vaig tornar al «Balears», vaig tenir una moguda, i em varen donar sa baixa, ienguany, ha jugat a «Alaró», i ara no sé el que farà. Opin, que el futbol és una cosa interessant, i m'agrada, sinó no hi hagués estat tants d'anys.

-Has tengut mai sa necessitat de deixar-ho?

-Sa necessitat no, però influït per altres persones, com per exemple un entrenador, que no confiava amb jo, me va arribar a fer avorrit un poc el futbol, i a pesar de deixar-ho, també és un poc de sacrifici, perquè molts de dissabtes, te n'has d'anar a jeure prest i veus els companys que

queden i te fan un poc d'enveja, i clar, o viatges o t'has d'aixecar prest per anar a jugar, sempre te cuides una miqueta no vol dir que te cuidis com un de primera divisió, però si, et cuides sempre un poc, i la relació estudis-futbol m'ha llevat molt de temps, reconec que de vegades n'he perdut molt, però el futbol és el que més temps m'ha llevat, quan acabava s'escola havia de partir de cap a Palma a entrenar, i l'altra gent es dedicava a estudiar, i per exemple quan arribava cansat, ja no en tenia moltes de ganes d'estudiar més que compaginar-se, se duia...

-Què fas ara?

-Faig fer primer d'empresaris, i després collia feines que me sortien perquè com que havia de fer sa «mili», no m'interessava collir un bon lloc de treball, bé, m'interessava, però després era un poc fort haver-ho de deixar poc temps després d'haver començar per fer «sa mili», no? Vaig fer feina a Correus, ara dilluns torn a començar a fer-hi feina una altra vegada, vaig fer feina a s'Ajuntament de Santa Maria i quatre coses.

-Què en vares trobar de sa feina de s'Ajuntament?

-Jo no havia fet feina mai pel poble ni dins el poble, he fet feina amb els meus amics, i és una cosa molt guapa, i també En Pere «fari», que n'era el cap i era «un tio molt enrollat», «molt bon tio», vaig aprendre bastantes coses, segons quins tipus de plantes me'n sé cuidar, les sé podar i sembrar, crec que cuidar els jardins és una cosa molt important, però de l'escapçada dels arbres de la plaça nova, nosaltres no en vàrem tenir cap culpa, nosaltres vàrem fer la feina bruta de llevar ses branques que sobraven, però no ho podàrem. Així, i tot crec que vàrem fer una bona feina pel poble, i més o manco, i si la gent no és hipòcrita, ens deia que quedava bé, crec que tant sa creu dels caiguts, com es sagrat d'altres va quedar una cosa guapa.

-Quina opinió et mereix sa gent de Santa Margalida?

-A Santa Margalida hi ha molts de tipus de gent, hi ha gent que es podem confiar, i gent que no, dins Santa Maria hi ha hagut gent que he confiat amb gent que llavors la m'ha pegada, ara que també

passatemps
articles per a esports

futbol, bàsquet,
tenis, pesca...

Marqués de Fuensanta, 35
07320 SANTA MARIA (Mallorca)

qualitat balear s.l.

**DISTRIBUIM ELS LICORS DE SANTA MARIA
I ELS VINS DE BINISSALEM**

Rei Sanxo, 3

Tels. 14 00 17 - 62 01 66

Josep L. Ferrer
FRANJA ROJA SA
Canellas
DESTIL·LADORS SANTA MARIA

jo som un poc pur, doncs me fio de tothom fins que la m'han feta, dins la gent major pas un poc, i com que no m'agrada aficar-me amb embulls, pas d'ells i vaig a lo meu.

-Bernat, per on te mous?

-No surt molt de Santa Maria, ara bé els pubs arriben a cansar, abans érem tot lo dia s'Àmfora, i ens vàrem cansar, ara, anam a «Sa Sini» on pot nedar i tal, i de moment estar bé, ja ho veurem, ara més bé, Santa Maria ha estat un punt de partida, per això a S'Àmfora s'ha anat deixant, ha arribat a ésser monòton.

-Tu que surts, que en trobes dels vicis a Santa Maria?

-Crec que n'hi ha, però jo no puc opinar, ni puc dir si està bé o malament, cadascú farà el que voldrà, jo ja vos he dit que pas d'aficar-me amb la gent i pas d'embulls.

-I del renou a «Sa Sini» que n'opines?

-Es una cosa que em fa un poc de gràcia, per exemple a S'Àmfora que es complien totes les lleis, encara així moltes de vegades la gent protestava, i a «Sa Sini» que també ho han acondicionat segons la llei i fins hi tot a la piscina sa gent surt a les nou i no es permet que ningú a partir d'aquesta hora utilitzi aquesta instal·lació, sempre n'hi ha qualcú que es vol passar de viu i ho paguen els demés com és el que duu el Pub, En Mike, també és una pardalada, perquè normal-

ment la gent mira pel seu costat i deixa els altres, però també n'hi ha que s'hi han de guanyar la vida. Jo, crec que si tengués un bar devora ca meva me n'aniria a dormir ballant i no em preocuparia el renou, quina marxa, no!

-Política?

-Pas

-Religió?

-Crec que hi ha d'haver qualche cosa, no sé el què, estic educat catòlicament, i hi crec, per tenc dubtes.

-Normalització lingüística?

-Està bé, però no hi crec fins al punt de que hi hagi la política darrera.

-Que fas essent corresponent del «Diari de Mallorca»?

-Es una cosa molt guapa, perquè te veus relacionat amb molta gent i t'enteres de moltes coses.

**I ARA LES
QUARANTA
PREGUNTES A...
EN BERNAT
COLOMAR**

-Nom: Bernat

-Edat: 20 anys

-D.N.I.: 43.050.959

-Adreça: Rector Caldentey

-Idioma: Francès

-Sexe: «Macho»

-Estatuta: no ho sé

-Pès: 70/71

-Color d'ulls: Marró

-Color de cabells: Castanys

-Vista: un quadre, una al.lota

-Tacte: Cabells

-Gust: Cervesa

-Olfacte: perfum de dona

-Oïda: Un «chiste»

-Color: Blau o blanc

-Una cosa repugnant: Ses impertinències

-Perfum: Lacoste

-Pedra: Un terròs

-Joia: Sa meva família

-Un llibre: «El señor de los anillos»

-Una cançó: «Leri pi»

-Una pel·lícula: Una que vaig veure a l'escola de'n Chaplin, no me'n record del títol.

-Vestimenta: No vesteixo al meu gust, m'agrada lo lleuger i negre.

-Una beguda: Cervesa

-Un vici: Pintar a l'oli sobretot

-Un lloc: Seminari

-Una data: 03.04.1989

-Una dona: Ma mare

-Un mite: Felicitat completa

-Un desitg: Ho duc per dedins

-Una flor: Una poncella

-Un fet: Ho duc per dedins.

-Un animal: Sa dona

I ara si ens vol dir qualche cosa més?

-Doncs que en s'estiu fa molta de calor.

Tonya i Sans

cafeteria - bar Comerç

local climatitzat
gelats - refrescs - tapes
un local ample i confortable per a tots

Plaça dels Hostals, 27 - 29 - Tel. 62 00 29

Mare Nostrum

SEGUROS

ANTONI OLIVER
AGENT

C/. Jaume Ferrer, 5

Tel. 14 00 35

SANTA MARIA

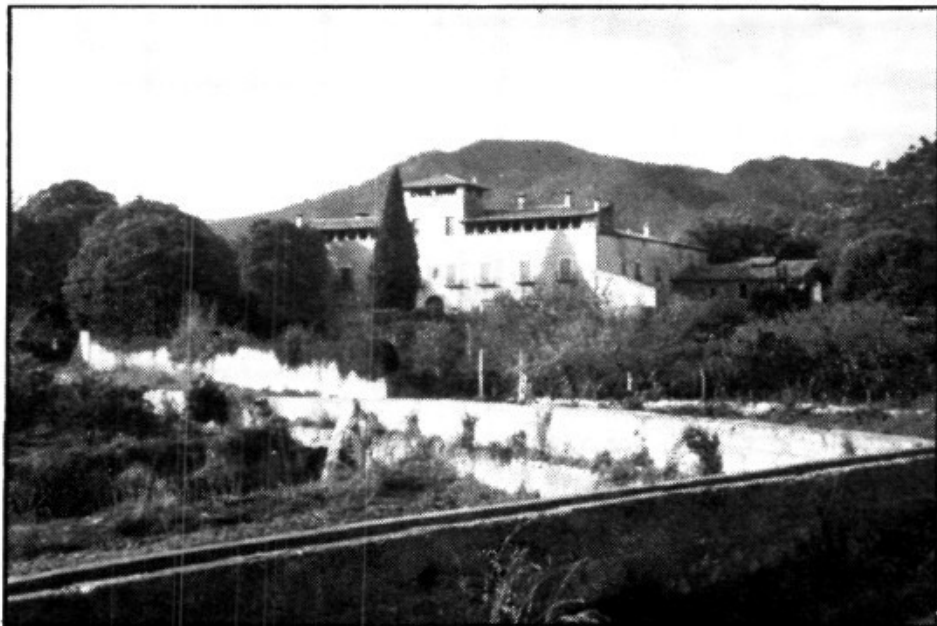
FORMACIÓ DE SON TORRELLA (I)

Als començaments del segle XVI succeí quelcom inesperat dins la Cavalleria dels Torrella de Santa Maria del Camí. El fet fou que el cavaller don Jaume Arnau de Torrella morí inesperadament, i per tant no tingué temps per cridar un notari per redactar son testament. A aquells temps era costum esperar arribar a edat avançada o patir greu malaltia per testar. Segurament que cap de dits estats afectava al propietari de la Cavalleria. Lo cert és que morí ab intestat. El Paborde Jaume trobà dit document escrit en llatí, però ell el traduí al castellà, i diu així: «A 11 de enero de 1515, nosotros Pedro Roderio de Torrella, Juanoto de Torrella i Juana de Torrella, hermanos, hijos i herederos del Magnífico Jaime Arnaldo, quondam ab intestato, damos, establecemos, a vos Magnífica Margarita, nuestra madre, una posesión o alquería de dicha heredad, situada en el valle de Coanegra, en la porción que fue de Bernardo de Santa Eugenia y ahora del Sr. Rey, tenuta a merced de laudemio, por una parte al censo de ocho libras, i por otra al censo de 16 libras, los que recibe el venerable Pedeo Arbós, locum tenens a dicho domino Rege, y por otra parte es tenido por dicho Sr. Rey al censo de dos libras, las que nosotros recibimos ut locum tenens a dicho domino Rege, más es tenuta otra posesión unida a dicha posesión que os vendo llamada den Geronés al censo de ocho libras pagadoras al magnífico Jerónimo de Vallobar. Más es tenido un Rafal también

unido a dicha posesión a 8 libras de censo pagadoras al Magnífico Nicolás de Pachis. Más es tenuta a 9 libras 12 sueldos a la señora Francisca de Sant Joan. Más es tenuta a 6 cuarteradas de trigo censuales al magnífico Hugo de Sant Joan, en este establecimiento va comprendido un molino tenido en alodio del Sr. Rey a merced de laudemio y a dos libras de censo. Linda por una parte con camino Real que va de la Ciudad a Alaró, por otra parte en el molina den Far, por otra con el molino del Magnífico Ignacio de Torrella, con otras parte con el Rafal llamado Cabás, por otra con la posesión del Magnífico Salvador Su-

reda, por otra con el Rafal den Tarrasa, por otra con el camino por donde se va de dicha posesión a la villa de Inca, por otra con la posesión llamada Arbassar y por otra con la posesión llamada Mirabó por precio de 160 libras de censo etc».

La part que els fills de don Jaume Arnau cediren a la seva mare Dª Margarida, és la que més tard prengué el nom de Son Torrella. Al temps de redactar-se el document era copiat tot el territori seguí anomenant-se Coanegra. En temps dels moros se coneixia per Abdah, el qual segons opinió del arabista Sr. Busquets, significa «La Casa». Passà el

Joan i Maria

PERRUQUERS

Antoni Gelabert, 18 - Tel. 62 06 81

MAGATZEM DE MATERIAL
DE CONSTRUCCIÓ

JOAQUIN ESTESO

CARRER DE L'ESGLÉSIA

temps i un net, ja mort don Jaume Arnau de Torrella, anomenat també per el mateix nom, a l'any 1586 establí a favor de Jaume Ripoll de Santa Maria, una peça de terra i cases «la qual és de pertinençies de la possessió nomenada Couanegra, la que confronta amb lo restant de la seva possessió, per dos parts amb camí públic del molinar de Coanegra, per altre part amb l'oliviar den Bernat Palou». Així ho diu el document que també trobà el Paborde Jaume.

Dita porció de la finca «Couanegra», com li deien a la que avui coneixien per Son Torrella, se va establir per preu de 16 lliures i 5 sous, i dues més de entrada. Un any abans, dia 15 d'agost de 1585, dit Jaume Arnau feu testament amb el notari Francesc Barceló i dispongué el testador per los Regents de l'Hospital General fossen els seus hereus propietaris, que la seva muller d' Inès la

usufructuaria. Dn. Joan Vich Salom, Pvre. i notable historiador an el seu llibre «Son Torrella de Santa Maria» va errar varies coses, entre les quals les següents: «Germana de Jaume Arnau de Torrella i muller de Puigdorfilà era d' Violant de Torrella...» En realitat dita senyora no era germana del referit Jaume Arnau, sinó la seva propia filla. Per altre part la raó per la qual declarà hereus al Hospital General i a la seva ànima, fou que un antecessor seu, el primer Jaume Arnau, va disposar que solsament porien ésser hereus del territori de Coanegra els primers fills de cada matrimoni dels Torrela, quedant excloses fes dones. També dispongué Jaume Arnau pare de d' Violant que passats tres mesos en relació a la hisenda, després de fets els inventaris, que los curadors procedissen a la venda de la seva propietat de Coanegra o que la establisen a cens.

També donà facultat al canonge Hug de Paluo, son cúsí germà de prendre dita herència per mil lliures de renda, compresos los censals i 1500 de contat dins el terme de un mes. I també que no usant de dita facultat, la concedia Pere Ignaci i a Joannot de Torrella, germans, cosins seus, dins dos mesos després de la seva mort.

Jaume Arnau morí a Ciutat, on residia, dia 17 de febrer de 1589. La seva vidua, Inès de Mas, manà fer l'inventari conforme la disposició de son marit. Los procuradors testamentaris procediren a la venda dels immobles i no trobaren postura convenient. «Por lo qual Inès de Mas, d'acord amb el canonge Palou, que ella renunciaria al usufructe de la herència, amb la condició que dit eclesiàstic acceptàs la possessió de Coanegra per el preu de mil lliures en cens i 1.500 de contant i que li pagàs la seva dot que consistia en 1600 lliures» Així està escrit a un documentat del Arxiu Històric de Mallorca al «Fardo 23». El canonge acceptà la proposta i seguidament arrendà la possessió a Guillem Socies per 700 lliures. A l'any 1597 tornà a fer altre arrendament per 750 lliures. El tercer arrendament ja lo feu son hereu a Guillem Far per 800 lliures. Per mes que els documents no ho diguen, cal suposar que el referit Hospital General cobrava dita arrendaments fins a 1.000 lliures que li corresponien segons el testament de Jaume Arnau. A dits dies la heretat donava més producte per que ademés d'arrendar les pastures amb el «corral», o sien les ovelles i demás animals, també hem de tenir en compta els molins farieners enclavats dins la gran finca i el rendiment d'oli i garroves del arbrat. De totes maneres poc rendiment tendria el nou propietari de la possessió. (seguirà)

ANDREU BESTARD MAS

JOAN FORTEZA CAMPINS

Instal·lacions elèctriques
xarxes de baixa tensió
bombes submergides

Carrer Bartomeu Pasqual, 4 A - Tel. 62 09 39

CONSPORT

AUXILIAR CONSTRUCCIÓ

PISCINES - TENNIS - XALETES - SAUNES - COMPLEMENTS

Mateu Juan Matas

DIRECTOR

Barceló i Combis, 10

Telèfon 46 52 11
PALMA DE MALLORCA

EL 30^è ANIVERSARI D'AI: UN MOTIU D'INDIGNACIÓ

PROU D'EXCUSES: AQUESTA ÉS L'EXIGÈNCIA D'AMNISTIA INTERNACIONAL ALS GOVERNS PER TAL QUE RESPECTIN ELS DRETS HUMANS

En complir el 30è aniversari de la seva fundació, Amnistia Internacional fa una crida perquè els governs i ciutadans posin fi a les excuses que encara fan possibles les violacions de drets humans a gran part del món.

Dos terços de la població mundial són governats per autoritats que torturen i maten llurs ciutadans. A la meitat dels països, els opositors polítics segueixen essent empresonats.

«Aquest aniversari no és pas motiu de joia, sinó d'indignació pel fet que encara hàgim de seguir existint», ha assenyalat la Secció Espanyola d'Amnistia Internacional.

El 28 de maig del 1961, el setmanari britànic The Observer Weekend Review publicà un article de Peter Benenson amb el qual es donà a conèixer la primera campanya de l'organització. Entre els casos que s'hi esmentaven hi havia el de l'advocat Antoni Amat, empresonat per llurs activitats a favor de la democràcia.

Tres dècades després, el missatge d'aquell article és encara vigent. El sofriment de milers i milers de víctimes de la repressió en justifica la seva actualitat.

Amb tot, n'ha variat el context: els esdeveniments enregistrats els darrers anys han modificat profundament les relacions internacionals; també l'existència de moviments de drets humans, cada cop més forts i independents, permet possibilitats que no existien quan sorgí AI, en plena guerra freda.

La guerra del Golf i les seves conseqüències han posat de manifest sense

pal·liatius el que succeix quan els drets humans queden subordinats a altres interessos.

Hi ha el risc, assenyala AI, que l'esperança d'una nova era per als drets humans quedi decebuda: perquè hi ha el cas dels governs que conculquen aquests drets; però també d'aquells que dirigeixen llurs relacions i els tractats internacionals.

Els ciutadans també hi tenim la nostra responsabilitat, ja que l'actitud dels governs, en molts països, és paral·lela a l'expressada pels governats. Cal que la nostra societat se superi, dia a dia, en l'exercici de la solidaritat amb els països que l'envolten.

Quasi cap govern no gosaria contradir en públic els principis que regeixen el mandat d'AI: que ningú no sigui empresonat per causa de l'exercici pacífic de la seva dissidència; que tot presoner polític tingui un judici expedit i just; que cap detingut no sigui torturat ni executat.

No obstant, aquests drets segueixen essent conculcats diàriament. Moltes vegades, es dona com a excusa la gravetat dels contextos socio-econòmics. Cal posar punt i final a l'exercici d'aquesta doble moral.

El darrer informe anual d'AI reflectia l'empresonament de presoners de consciència en 71 països; de persones detingudes per motius polítics sense haver estat acusades o jutjades prèviament, en 92; de persones jutjades sense garanties, en 32; d'execucions extrajudicials dutes a terme per representants de l'autoritat o

grups paramiliars vinculats a ella, almenys en 40; de tortures i maltractament de presoners i polítics, en 96; de mort per causa d'aquestes tortures, en 40; de desaparicions per motius polítics, en 20; de jutges que han aplicat la pena de mort, en 64.

La via d'acció que proposa Amnistia Internacional és la mateixa que la de fa 30 anys. L'única condició exigida per a participar en la seva campanya permanent és fer-ho per a tots els casos, sense tenir en compte les idees de les víctimes o dels botxins, ja que els principis que s'hi defensen són essencials i estan per damunt de qualsevol altra consideració.

L'eficàcia de la seva acció queda reflectida en els testimonis de moltes persones que han trobat en l'acció dels membres d'AI llur única esperança. Avui, a més, és pràcticament impossible que no succeeix cap violació sense que aquesta no arribi a ésser coneguda arreu del món.

Els membres d'AI, presents a 150 països, intensificaran llur campanya a favor de les víctimes; amb aquesta finalitat, donaran relleu als casos de 37 persones representatives de la gamma de violacions de drets humans que es produeixen actualment.

AI demana als ciutadans que col·laborin amb els grups d'AI —presents a molts llocs del nostre territori— en aquesta campanya a favor de la dignitat humana. Hi poden contactar a través de la nostra central de Palma de Mallorca, C/ San Miguel, 26-Desp. B.

Amnesty Internacional és un moviment pro drets humans que treballa per l'alliberament dels presos de consciència: homes i dones detinguts a tot el món per les seves conviccions, color, origen ètnic, sexe, religió o idioma, sempre i quan no hagin recorregut a la violència o advocat per ella. Amnesty Internacional s'oposa sense excepcions a la imposició de la pena de mort i la tortura i propugna la realització de judicis expedits i imparcials per a tots els presos polítics. És independent de qualsevol govern, partit polític, ideologia, interès econòmic o creença religiosa. Es finança amb subscripcions i donacions dels seus afiliats de tot el món. Té categoria consultiva amb les Nacions Unides (ECOSOC), UNESCO i el Consell d'Europa, manté relacions de treball amb la Comissió Interamericana de Drets Humans de l'Organització d'Estat Americans, i és membre del Comité Coordinador de l'Oficina per a la Ubicació de Refugiats Africans (BPEAR) de l'Organització d'Unitat Africana.

MIQUEL ROSSELLÓ COMPANY TRENTA NOU ANYS DEDICAT A L'EDUCACIÓ

En Miquel Rosselló Company s'ha jubilat. Per l'agost farà els 61 anys. S'ha acollit a un plà de jubilació anticipada del Ministeri d'Educació i Ciència. Però en Miquel ja fa 39 anys que es dedica al món de l'ensenyament, que començà a fer escola als anys 60. Doncs ha fet de mestre durant quatre dècades, ha vist molts de canvis en l'ensenyament. Trenta nou anys de fer feina amb nins, ara tindrà temps per a les seves afecions.

En Miquel a la seva època d'Estudiant

En Miquel Rosselló, de «Can Romanones», ja de petit tenia l'afecció i la dèria de ser mestre. Sempre que li demanaven que volia ser de gran, ell sempre contestava que mestre. L'influí molt el seu conco Felip Calafat, que fou mestre a Can Capó, i que pacient crià i educà a Miquel. El conco Felip patí durant la postguerra la incívica repressió ideològica, per la qual fou expedientat, malgrat després fou rehabilitat.

Miquel estudià a Can Capó i el batxiller a La Salle, en els anys quaranta, on la discipli-

na era «la letra on sangre entra» i que encara recorda empongit alguna de les reaccions violentes i agressives dels educadors. Després estudià Magisteri a la Normal de Palma, en una època en que hi havia una autèntica crisi de vocació cap a ser mestre, s'enrecorda que quan ell feia primer eren uns 9 alumnes, uns 6 a segon i a tercer uns 4. I que a Santa Maria passaven gairebé uns quinze anys sense

que els joves es decantassin per magisteri.

L'escola Normal dels anys quaranta gairebé no preparava els mestres. En Miquel encara té ben viu el record del primer dia de classe als Featins

de Palma, ell sol, jove, i davant una trentena llarga d'alumnes. Era la seva primera experiència com a mestre, la seva sensació en què aquella situació li venia massa grossa, que era insuperable, un intens temor l'envaï, però l'en-

Amb quatre al.lots als seus inicis com a Mestre

FUSTERIA
SEBASTIÀ FERRER

PORTES, PERSIANES, MOBLES DE CUINA
ESTANTERIES, TOT EN FUSTA

Joan Mesquida, 67 (camí des Coscois) Tel. 14 03 64

Mirant l'elaboració de la llet d'ametlla al Molí de Sang de Fora Vila

giny i el seny el feu sortir-ne més o manco ben parat. I així amb el dia a dia davant els nins, i aprengué fent escola.

Llavors els mestres tenien molt poca experiència, feien el que podien, sense recursos. Ara per sort els mestres surten més ben preparats i amb més experiència que abans.

La seva fulla de servei és llarga. Ha fet feina als col·legis religiosos i als públics. Començà a treballar als teatins de Palma, després durant dos anys fundà amb el vicari Don Pep Beti l'Escola privada de Santa Maria del Camí a Can Sanxo, que després fou l'Escola Parroquial. Després fou interí a diverses escoles unitàries -escoles on un mestre tenia nins des de 6 anys a 12-, a Biniali, Campanet i Mancor de la Vall. Llavors feu escola als nins de 6-7 anys a Sant Francesc de Palma. És al 1960 que treu la plaça de mestre nacional, i el destinaren a Sant Adrià del Besos (Barcelona), i després a un poblet de Saragossa de 300 habitants, Almohacid de la Cuba, on abans d'ell el mestre fins i tot havia de netejar la classe. Uns anys i el destinaren a Mallorca, primer

a Son Fé d'Alcúdia, després a l'Escola Graduada de Son Ferriol durant 7 anys. I vengué definitivament a Santa Maria pel setembre de 1974, on ha treballat durant 16 anys, primer als més grans i darrerament al Cicle Mitjà.

Miguel ha treballat durant trenta nou anys, i ha vist molts de canvis durant la seva

carrera docent. Han passat molts d'anys des del 1952, on gairebé sols s'usava el gruix, la pissarra, la tinta i el llapis. Actualment a l'escola es compta amb molt més material didàctic per usar al dia a dia, actualment hi ha video i televisor i d'altres medis.

S'ha passat segons Miquel d'una escola en la qual l'au-

toritat del mestre era indiscutible, (el nin li tenia por, i si rebia una clotellada i ho deia a casa, en rebia una altre del pare) a una més democràtica i participativa (però amb al.lots més indisiplinats, que a volta no obceixen, i amb uns pares que a vegades conflictiven innecessàriament amb els mestres).

Quan li coment els canvis que ha suferit l'escola, en Miquel comenta que molts, però que els canvis han estat graduals i progressius. El sistema educatiu canvia però molt lentament. De tota manera si que explica el canvi d'una forma de fer escola de fa 30 anys basada en aprendre a escriure, llegir i a fer comptes; a més d'aprendre les mesures: somada pel vi, el quintars per la palla i les arroves pels porcs; i al mateix temps basada en memoritzar, en aprendre les coses de carretilla, de saber-se la lliçó de memòria, i fer molta caligrafia. A una escola en la qual es fa molta feina en equips de nins -i no tant aprendre individualment- i aprendre no per memòria sinó que per comprensió, i

Amb els grup dels grans a l'Escola Graduada, l'any 1.975.

El claustre de professors de finals dels setanta, el dia de la jubilació de Dona Angela Roca, d'esquerra a dreta a darrera Josep Capó, Joan Horrach, Miquel Rosselló, desconeguda, Bel Mesquida, Catalina Jaume, a primera fila: Miquel Salom, Andreu Bestard, Angela Roca. Inspector Llorenç Vidal i Miquel Bennàsser.

aprendre a pensar. O passar d'una educació física paramilitar, de «izquierda, derecha y cubrirse» al practicar bé algun esport, o les nines fer cada hora baixa sols «labores».

De fer escola en castellà per obligació i punició a nins que ni l'entenien, ni el sabien xerrar, quan al mateix temps estava prohibit parlar en mallorquí a la classe; a una escola encara bastant en castellà però d'al.lots que ja han vist molta televisió i d'una progressiva implantació del català a l'escola. I en general ara surten amb una instrucció més elevada. O dels llibres únics del grau preparatori, elemental i superior o de les enciclopèdies, als diferents llibres per matèria, molt il·lustrats i plens de fotografies o color.

Podent emprar llibres més atractius pels infants. Creu que el canvi es començà a introduir devers el 1965, amb «la enseñanza primaria», i al 1971 amb «la Educación General Básica».

Podríem parlar més i més de les opinions que a poc a poc, i d'una a l'altre va amollant i desenfilant en Miquel durant la conversa que hem mantingut. Durant aquest temps veig a un home ja un poc cansat -amb aquests 39 anys a les esquenes- de fer classe, però alhora se li transpuia l'emoció i l'enyorança d'aquesta tasca que ha fet durant tant de temps.

Miquel a més de mestre ha estat durant diversos anys el secretari, cap d'estudis, i durant 17 anys el coordinador de la revista escolar «Escuela Nuestra» que aquest juny ha tret el seu número cinquanta. A més de ser durant uns cinc anys el Jutge de Pau de Santa Maria del Camí.

Ara que ja té davant la seva retirada de la feina, sols pensa en què no ha d'estar aturat, que ha de fer totes aquestes coses que durant

aquests anys no ha pogut fer per manca de temps. Es vol dedicar a fer un poc de pagès afeccionat, a fer una volta diària amb bicicleta de corredor -una afecció que sovint ja realitzava-, llegir més, escoltar música, passejar, anar a cercar caragols...

Em comenta seriós que maldament la gent no s'ho acabi de creure, un mestre quan arriba juny està totalment rebotat, i necessita unes bones vacances, ja que la feina amb infants gasta i desgasta, també tens moltes satisfaccions. A un mestre que ara començà ell li diria que tingués paciència amb els al.lots que els estimàs i que faci feina.

En Miquel Rosselló, aquest agost farà els seixanta-un anys, amb 39 dels quals a l'educació. Un home de xerrar fluixet i fugidís, però alhora concís i clar. Es veu que ha treballat dur, que ha fet el que ha volgut i sabut per ensenyar als infants de quatre dècades. Veient i patint molts canvis en el sistema educatiu, i opina que sempre per a millorar.

Bernat Calafat Vich

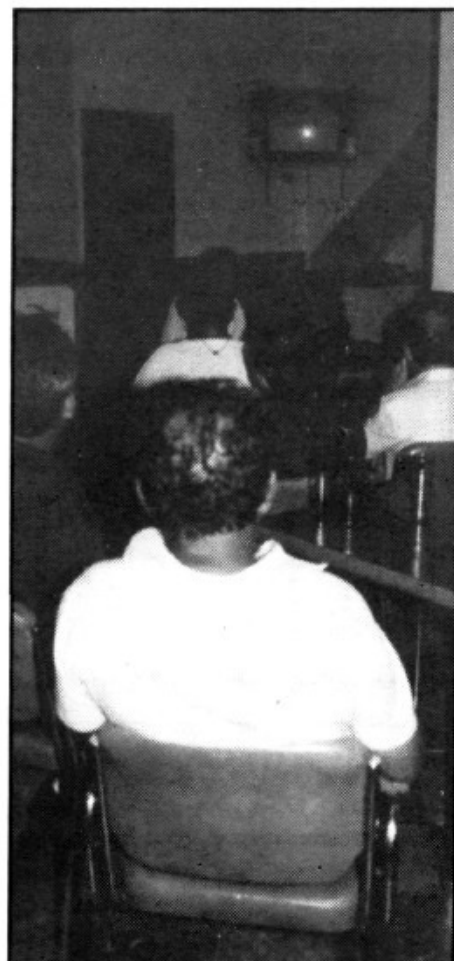
El claustre de professors de finals dels vuitanta, d'esquerra a dreta: Sebastià Pastor, Josep Capó, Miquel Bennàsser, Milagros de la Llana, Miquel, Andreu Bestard, Bel Mesquida, Pere Rosselló, desconeguda, Magdalena Mesquida, Mercè Mulet i Aina.

EXPECTACIÓ I EMOCIÓ MALLORQUINISTA

Dia 29 de juny va ser una jornada històrica per a l'esport mallorquí. Per primera vegada el RCD Mallorca arribà a una final de la Copa del Rei. L'expectació davant aquest partit va ser molt grossa arreu de tota l'illa. A Santa Maria els aficionats al futbol optaren majoritàriament per mirar el partit des de la butaca de ca seva, ja que dins els bars del poble no hi havia massa parròquia congregada. Només dins el bar S'Avenc hi va haver molt de truí i renou, protagonitzat per gent jove. Al començament del partit ja varen amollar una traca ben grossa. Durant el partit varen animar molt el Mallorqueta, que al final ens va donar una desilusió, malgrat ja va ser motiu de grans alegria haver aconseguit arribar a la final. Tanta sort que el gol de l'Atlético de Madrid va arribar als darrers minuts del partit, perquè així les més de dues hores que durà l'encontre varen donar peu a nombroses i fervoroses mostres d'entusiasme als mallorquins. L'ambient va ser molt intens i emocionant, encara que el resultat final no fos satisfactori. Els jugadors del Mallorca, així i tot, no varen decepcionar l'afició, ja que aguantaren com uns valents fins al final.

A.C., M.V.

SOPAR DEL CLUB DE FUTBOL

Dia 29 de juny el Club de Futbol Santa Maria celebrà al Foro de Mallorca el ja tradicional sopar en honor a tots els jugadors del club.

Aquest sopar va ser presidit per uns quants membres de la Directiva, i pel batle Mateu Morro, que també havia estat convidat. Molts dels jugadors hi assistiren acompanyats pels seus familiars.

Acabat el sopar fou entregat per part de la directiva un trofeu en record de la temporada transcorreguda 90/91.

A.O.

CRISI A LA DIRECTIVA DEL FUTBOL

Hem sabut que existeixen fortes discrepàncies dins la directiva del club de futbol, discrepàncies que s'han posat de manifest en el fet que membres de la directiva no assistiren al sopar de final de temporada. Segons Antoni Oliver, actual directiu; la Directiva no funciona, ja que una gran part dels seus membres no té coneixement de les accions que el president i una part de la Junta duen a terme.

TUENT

CUINA MALLORQUINA
I MEDITERRÀNIA

PARAIRES
TELÈFON
0 7 0 0 1

Nº 22
71 87 38
PALMA

BÀSQUET

CLAUSURA DE L'ESCOLA DE BÀSQUET

Amb l'assistència d'una cinquantena de nins i nines l'Escola de Bàsquet se va clausurà el divendres dia 7 de juny; els participants, entre 6 i 10 anys varen fer un parell de partits entre ells i després varen esser obsequiats amb una camiseta i un parell de detalls i golosies i vàrem anar en el Cafè Nou a celebrar aquest esdeveniment.

Consideram que aquests anys l'escola ha estat un èxit, ja que l'assistència ha estat més nombrosa.

Volem aprofitar aquestes línies per agrair a n'en Florencio del Cafè Nou la seva col.laboració.

Intentarem que el curs 91-92 l'Escola de Bàsquet pugui començar abans i tenguí més duració, i esperam que la participació dels al.lots no baixi.

D'aquesta Escola enguany treurem dos equips de categoria inferior: la Directiva del Club té prevista per la temporada 91-92 mantenir els equips Senior com a sostre del Club i comen-

çar de nou amb els equips base com fa catorze anys.

Sa Perxa

tota casta d' embotits
formatges, pates, vins i caves
pollastres, conis i cuixes de xot a l' ast

Tel. 62 11 17

LLORENÇ SANS

Reis Catòlics, 59 4.¹ - 1.^a

Telèfon 24 68 74

Palma de Mallorca

Instal.lacions - Pressuposts
Reparacions

Instal.lacions BOMBES
SUMERGIDES

Carrer Casasnovas, 21

Telèfon 62 06 02

Santa Maria del Camí

SA GERRERIA

CERÀMICA SERRA

Carretera d'Inca
Tel. 62 01 71

ENTRE FOGONS

Els diaris de Ciutat, ens han oferit aquests darrers dies la notícia de que uns vaixells estrangers estan arrasant les pesqueres de tonyina de les nostres illes. Es veu que el nostre país es bò com refugi de turistes i altres herbes.

Aprofitem que encara queda algun tímit sobrevivent per fer TONYINA AL XERES.

INGREDIENTS:

- 1/2 dotzen d'alls
- 4 cullerades d'oli d'oliva
- 6 cullerades de xerès sec
- 1/2 kg. de tonyina a tallades d'un dit de gruixa.

PREPARACIÓ

Fregir els alls i el peix. Quan estan mig fet, afegir el vi i reduir-ho. Servir amb patates rostides o amanida.

GULASH A LA HONGARESA

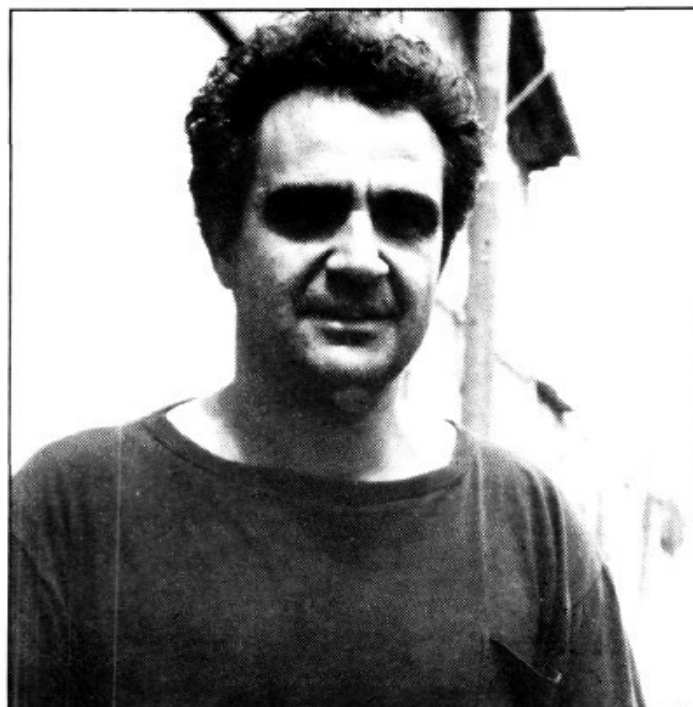
INGREDIENTS:

- 1 kg. de carn de bou
- 1 kg. de cebes
- 1 cabessa d'alls
- 1/2 litre de vi negre
- 1/2 de brou de carn
- paprika (pebre vermell coent)

PREPARACIÓ

Sofregir amb oli la ceba tallada i els alls durant deu minuts. Agegir la carn tallada a daus. Abocar el vi i el brou. La quantitat de «paprika» ens donarà un plat més o manco coent.

M.C

Pep Franco, gran cuiner de «progrès reciclats»

CONFECCIONS

VICÉ

MODA JOVE

FORN - PASTISSERIA

BOVER

CA'N BLANCO

Carrer Llarg, 58
Tel. 62 12 08

Viver HORTUS

La major exposició de Mallorca
de plantes ornamentals

Cami de Canegra s/n. - Tel. 62 02 79